

ӨЛМӨТ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ҺӘМ ӨЛМӨТ ШӨҺӨРЕ БАШЛЫГЫНЫҢ 2021 ЕЛГЫ ЭШЧӨНЛЕК НӘТИЖӘЛӨРЕ ҺӘМ 2022 ЕЛГА БУРЫЧЛАР ТУРЫНДА ОТЧЕТ

Узган 2021 ел тормыш эшчәнлегенең төрле өлкәләрен үстерү, өлмөтлеләрнең тормышын тагын да уңайлырак һәм куркынычсыз итү бурычларын тормышка ашыруның яңа форматларын билгеләде.

Үзгәрүчән шартларны исәпкә алып, без максатларга төзәтмәләр керттек, аларга ирешүнең яңа юлларын һәм инструментларын таптык.

Россиядә фән һәм технологияләр елы шөһәр хужалыгын цифрлаштыруга һәм яңа сервислар булдыру өчен мөмкинлекләр ачты.

Республикада Туган телләр һәм халыклар бердәмлеге елы игълан ителү конфессияара дуслыкка һәм татулыкка ярдәм итүче яңа мәдәни-агарту программаларын тормышка ашырырга, аларның санын арттыруга булышлык итте. Сигезенче чакырылыш Россия Федерациясе Федераль Собраниеесе Дәүләт Думасы депутатларын сайлаулар, Бөтенроссия халык санын алу узган елның күренекле вакыйгалары булды.

ИКЪТИСАД

Район Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренең социаль-икътисади үсеше рейтингында югары позицияне саклап 3 урында тора.

Икътисад структурасында халыкның тормыш сыйфатын характерлаучы мөһим күрсәткечләр рәтенә уртача айлык хезмәт хакы дәрәжәсе керә һәм һисап чорында 2020 ел дәрәжәсен 8,9%ка узып, 53439 сум тәшкил итте.

2021 елда эшсезлек дәрәжәсе икътисади актив халык санының 0,64%ын күләмәндә. Бүгенге көндә без ситуациянең яхшыруын күрәбез, узган ел ахырына эшсезлек дәрәжәсе 1,96% ка җитте.

Халыкның даими саны 2022 елның 1 январенә һисап буенча 207376 кешене тәшкил итә, бу узган ел белән чагыштырганда 758 кешегә кимрәк. 2222 сабый дөньяга килгән, табигый кимү – 846 кеше, миграция аша килүчеләр саны – 88.

СӨНӨГАТЬ

Район икътисадының төп секторы – файдалы казылмалар чыгару, ул, нигездә, 80% өлешен тәшкил итә. 2021 елда икътисади үсеш, беренче чиратта, сәнәгать, төзелеш секторында, сәүдә, шулай ук эшлекле активлыкның җанлануы белән аңлатыла. Өлмөт муниципаль районы, Татарстан Республикасында товар йөкләнеш өлешенең 33,5% тәшкил итеп беренчелекне алып тора. Һисап елында исәпләнгән йөкләнештәге товарлар, райондагы эре һәм урта сәнәгать предприятиеләренә күрсәтелгән хезмәтләр күләме 1342 млрд сумнан артып китте (2020 елда – 859 млрд сум). Район эчке территорияль продукт формалаштыруда алдынгы урыннарда. Һисап елы нәтижәләре буенча ВТП күләме, узган елга карата 25,4% үсеш белән, 454 млрд сум дәрәжәсендә булып, дип көтелә.

Район икътисадының гомуми структурасында төп өлешне нефть чыгару сәнәгате: нигездә «Татнефть» компаниясе, «ТаграС-Холдинг» сервис оешмалары, кече нефть һәм машина төзелеше компанияләре алып тора.

Ел нәтижәләре буенча «Татнефть» Россиядә нефть чыгару буенча беренче ТОП-5 компания, эре табышлы ТОП-10 предприятиегә һәм RAEX-600 рейтингынан 20 эре компания арасына керә.

Элеккегечә Өлмөт районы икътисадының тотрыклылыгын эре сәнәгать оешмалары тәэмин итә. Алар арасында «Выкса металлургия заводы» АЖ («Өлмөт

торба заводы»), «СМП-Нефтегаз» АЖ, «РИМЕРА-Алнас» ЖЧЖ, «Гольфстрим» ЖЧЖ, кече һәм урта машина төзү предприятиеләре, һ.б.

Икътисадта, сәүдәдә, мәгарифтә, мәдә-нияттә хезмәттәшлекне ныгыту максатларында 2021 елның 23 июлендә Кытай Халык Республикасының Шаньдун провинциясе Дунъян һәм Әлмәт шәһәрләре арасында Килешүгә кул куелды, Әлмәт дәүләт нефть институты һәм Дунъян һөнәри институты арасында халыкара алмашу һәм дустанә хезмәттәшлек урнаштыру турында Меморандум кабул ителде.

2021 елда муниципалитет «РИМЕРА-АЛНАС» ЖЧЖ белән берлектә машина төзелеше комплексы предприятиеләре арасында эшче һөнәрләргә популярлаштыруга һәм хезмәткәрләрнең һөнәри осталыгын арттыруга юнәлдерелгән, Россия Федерациясенең 6 төбәгенең 11 шәһәрненән 50 конкурсант һәм 25 эксперт катнашында «Һөнәре буенча иң яхшы» бөтенроссия һөнәри осталык конкурсы уздырды. Конкурсны мондый форматта ел саен уздыру планлаштырыла.

Формаль булмаган мәшгульлекне киметү, халыкның тормыш дәрәжәсен күтәрү һәм халык керемнәрен легальләштерү эше нәтижәсендә 2021 ел өчен план үтөлеше 100,3% тәшкил итте (1168 хезмәт шартнамәсе һәм өстәмә килешүләр төзелде, план буенча – 1165). Комиссиянең 21 утырышы уздырылды, аларга 159 предприятие, шул исәптән 73 эшмәкәр чакырылды.

Хезмәт хақы буенча бурычларны булдырмас өчен, район предприятиеләре, оешмалары, учреждениеләре даими мониторинг үткәрә. Үткәрелгән чара нәтижәләре буенча 4 предприятиедә 73 хезмәткәр алдында 3965,7 мең сум күләмдә бурыч түләнде.

Хисап елында предприятиеләрнең казанышлары арасында түбәндөгеләрне билгеләп үтәргә кирәк:

– «Татнефть» патент базары лидеры булды, 2021 елда 138 патент теркәде. Компанияне интеллектуаль милек объектларына саклау документларын алган предприятиеләр арасында Россия патент базарында иң актив дип таныдылар. Компания белгечләре тарафыннан эшләнгән технологияләр ятмаларны эшкәртүнең рентабельлеген арттыра, нефть химиясе һәм нефть эшкәртү производстволарында, IT-өлкәдә кулланыла;

– Әлмәт торба заводында 4,5 мм дан 8 мм га кадәр калыңлыктагы рулоннарны буй кисү агрегатын монтажлау эшләре башкарылды. Елына 125 мең тоннадан артык житештерүчәнлек агрегатын жиберү 2021 елның июлендә гамәлгә ашырылды;

– «РИМЕРА» һиндстанга качалка-станоклар куйды. «РИМЕРА» житештерү жиһазлары Гуджарат һинд штатында, Oil and Natural Gas Corporation Limited (ONGC) компаниясенең «Мехсан» ятмасында файдалануга тапшырылды. NC сериясендәге тирән штангалы насосларның китерелмәләре 9,7 дән 11,6 тоннага кадәр йөк күтәрерлек, алар Американың API 11E нефть институтының халыкара стандарты нигезендә эшләнгән.

«Ел житәкчесе – 2021» республика ижтимагый конкурсы лауреатлары булды:

– «Югары конкурентлыкка сәләтле булган өчен» номинациясендә – Маганов Наил Өлфәт улы, «Татнефть» ГАЖ генераль директоры;

– «Югары социаль җаваплылык» номинациясендә – Мөхәммәдиев Илдар Рәстәм улы, «УК «Система-Сервис» ЖЧЖ директоры;

– «Кадрлар потенциалын актив үстергән өчен» номинациясендә – Нурмиев Альберт Әнвәр улы, «Татнефть» ГАЖ төзелеше объектларын гамәлгә ашыру идарәсе житәкчесе.

Сыйфат өлкәсендә югары бүләккә «Татнефть – АЗС Үзәк» предприятиесе лаек булды, ул сыйфат белән идарә итүнең югары нәтижәле ысулларын куллану,

шулай ук продукция һәм хезмәт күрсәтүләр сыйфаты, аларның иминлеген тәэмин итү өлкәсендә әһәмиятле нәтижеләргә ирешү буенча Россия Федерациясе Хөкүмәте Премиясе лауреаты.

«Татнефтор» ЖЧЖ продукциясе «Рос-сиянең иң яхшы 100 товары» бүләкләре белән бүләкләнде. Күләмле проектлау ысулы буенча сайлап алынган SP маркалы асфальт-бетон катнашмасы «Житештерү-техник билгеләнеш продукциясе» номинациясендә лауреат исеменә лаек булды. 2022 елга өстенлекле бурычлар булып түбәндәгеләр тора:

- сәнәгать житештерүен үстерү;
- инвестицияләр жәлеп итү өчен шартлар тудыру;
- икътисадый күрсәткечләр үсеше;
- хезмәтләр күрсәтү өлкәсен үстерү;
- конкурентлыкка сәләтле белгечләр һәм эшче кадрлар әзерләү.

ЭШМӘКӘРЛЕК ҺӘМ КУЛЛАНУЧЫЛАР БАЗАРЫ

Районда кече бизнесны үстерү стратегик бурыч булып тора.

2021 елның иң позитив факты – кече бизнес субъектларының 29% ка артуы. Икътисадый актив хужалык итүче субъектлар саны – 15,9 мең (2020 елда – 12,3 мең), шул исәптән 3004 – юридик зат, 4060 – шәхси эшмәкәрләр, 8839 – үзмәшгуль.

Финанс ярдәме – эшкуарлар өчен иң сизелерлек ярдәм чарасы. 2021 елда Эшкуарлыкка ярдәм фонды аша 23,5 млн сум микрозайм алынды; «Татарстан Республикасы Гарантия фонды»ның ярдәме аша 10,5 млн сум ташламалы кредитлау программасы буенча 11 млн. сум. РФ Хөкүмәте тарафыннан расланган ФОТ программасы буенча минималь процент ставкасы белән 49 эшмәкәр кредит алды. Нәтижәдә, бирелгән кредитлар суммасы 94 млн. сум тәшкил итте.

Кече һәм урта эшкуарлык субъектларына һәм социаль юнәлешле коммерциячел булмаган оешмаларга, эпидситуациянең начараюына һәм 2021 елның октябрь-ноябрдә эш көннәре кыскартылуга бәйле рәвештә, зыян күрүчеләрнең күп өлешенә һәр мәшгульгә 1 МРОТ күләмендә ярдәм чаралары күрсәтелде. Потенциаль 1 092 сатып алуучыларның 704 субъекты 169 млн сумнан артыклык ярдәм алды, калган өлешенә салымнар һәм иминият кертемнәре буенча бурычлары булу сәбәпле түләүләрдән баш тартылды.

Бүгенге көндә 880 гә якын МСП субъекты финанс ярдәменә төрле чаралары белән файдаланды, аларның суммасы 308 млн сумнан артык.

Офис базарының аерым сегментлары сыйфатында соңгы еллар дәвамында коворкинглар актив үсә башлады. Районда ике коворкинг эшли:

– 400 кв.м «Үсеш территориясе» мәйданчыгында 100 дән артык резидент үз эшчәнлеген гамәлгә ашыра, алар арасында программистлар, дизайнерлар, маркетинглар, таргетологлар һәм мәгълүмат технологияләре өлкәсендәге белгечләр;

– 120 кв.м мәйданлы бьюти-коворкинг, маникюр, педикюр, чәчтараш сәнгате осталары, каш ясау-визажистлары, перманент макияжистлары, депиляция осталары, 36 урынлык арендау мөмкинлеге булган лешмейкерлар.

Яңа 900 кв.метр мәйданда коворкинг-офис төзү проекты башлап жиберелде, анда командалар өчен 40 эш урыны булган сигез офис урнаштыру планлаштырыла. Территориядә эшмәкәрләр генә түгел, офис форматында эшләргә күнеккән – үзмәшгульләр дә урын алачак. Эш урыннары офис жиһазлары, чыбыксыз интернет, көнкүреш техникасы булган кухня белән жиһазландырылачак.

Субсидияләү программасы кысаларында Татарстан Республикасы эшмәкәрлекне яклау фонды коворкинг резидентларының 3 айга аренда түләве белән бәйлә чыгымнарын каплай.

ТР Икътисад министрлыгының июльдә башлап жибәрелгән ташламалар алу өчен сәнәгать паркларын аккредитацияләү программасы уңай яңалыкка әйләнде. Салым йөкләнешен киметү, микрокредитлау, кредитларны субсидияләү һәм энергиягә чыгымнарны субсидияләү буенча сәнәгать парклары өчен махсус шартлар предприятиеләрнең тизлätелгән үсешен сизелерлек стимуллаштыра.

Бүгенге көндә муниципаль районда аккредитация узган 3 сәнәгать паркы эшли: «ТЗБ», «Мактама» һәм «Альта», аларда 180нән артык эш урыны булдырылган һәм эшчәнлекләрен 17 резидент башкара, 4 резидент Икътисад министрлыгы белән килешү имзалады. Узган елның декабрдә гомуми мәйданы 9 га «Альта» яңа сәнәгать паркы аккредитацияләнде. Бүгенге көндә сәнәгать паркы территориясендә сәнәгать-житештерү эшчәнлеген алып бару өчен килешү төзәргә эзәр 5 потенциал резидент бар. Якынча тулылану 70% тәшкил итәчәк.

Ленин урамын реконструкцияләү һәм заманча ижтимагый кинлекләр белән уңайлы шәһәр мохите булдыру жәмәгать туклануы оешмалары саны артуга ярдәм итте. Хисап елында гына да 13 ресторан һәм кафе ачылды. Инвестицияләр 40 млн сумнан артык тәшкил итте, ә жәмәгать туклануы секторын үстерү 150 дән артык яңа эш урынын тәэмин итәргә мөмкинлек бирде.

Хәзерге вакытта бизнес яңа икътисади һәм эпидемиологик шартларга жайлашып, яраклашып эшли, шуңа күрә күп кенә эшкуарлар логистика һәм китерү өлкәсендә актив үсә. Тиз үсә торган онлайн-канал маркетинглар мәйданчыклары булды. Ихтыяжларны электрон сәүдә нигезләренә өйрәтүче чаралар раслаганча, алар ярдәмендә маркетингларда эшләүче эшкуарлар саны жиде тапкыр артты. Мәйданчыкларда төрле товар категорияләре булган 614 эшкуар эшли.

Уңай бизнес-климат булдыру эше мөһим булып тора. Беренчесе – житәкчеләр һәм бизнес арасында гади коммуникацияләр булдыру, түгәрәк өстәлләр, стратегик сессияләр форматында очрашу. 2021 елда шундый 93 чара үткөрелде, 5000 нән артык эшкуар катнашты.

«Россия эшмәкәре кене» һөнәри бәйрә-мендә 77 хезмәткәр бүләккә лаек булды, ә «Иң яхшы эшмәкәр – 2021» конкурсы нәтижәләре буенча район башлыгы 15 жиңүчегә бүләкләр тапшырды.

2022 елга кече бизнеска ярдәм итү һәм аны үстерү өлкәсендә иң актуаль бурычлар түбәндәгеләр билгеләнде:

- хужалык итүче субъектларга консультация ярдәме күрсәтү һәм кече бизнес вәкилләре белән хакимиятнең муниципаль органнары арасында нәтижәле мәгълүмати хезмәттәшлек урнаштыру;

- яшь эшкуарларны эзләү һәм аларга ярдәм итү;

- гамәлдәге бизнесны акселерацияләү юлы белән шәһәр сервисларына ярдәм итү һәм аларны үстерү;

- электрон сәүдә өлкәсендә кече һәм урта бизнесны үстерү;

- житештерү инфраструктурасыннан һәм мәйданнарыннан файдалану өчен мөмкин булган шартлар тудыручы муниципаль районның яңа сәнәгать паркларын булдыру һәм үстерү;

- кече бизнесны региональ һәм федераль ярдәм программаларына максимал жәлеп итүне оештыру;

- маркетинглар өчен инфраструктураны үстерү.

ФИНАНС НӘТИЖӘЛЭЛЕГЕН АРТТЫРУ ЮЛЛАРЫ

Уңайлы конкурентлык мохите булдыру, районда үтәкүренмәле һәм объектив бәя бирүне тәэмин итү кысаларында «Татарстан Республикасының биржа мәйданчыгы» электрон ресурсы бик актив кулланыла. Узган елда контрактларның гомуми суммасы 27,5 млн. сум тәшкил итте.

2021 елда жирле бюджетны гамәлгә ашыру өлешендә 1 млрд 232 млн сумлык 7055 муниципаль контракт төзелде, шулардан сату нәтижәләре буенча – конкурент ысуллар белән – 655,7 млн сумга (53,2%); монополистлардан сатып алулар – 475 млн сум (38,6%); кече күләмне сатып алулар 101 млн сум тәшкил итә (8,2%). Үткәрелгән эш нәтижәләре буенча бюджет акчаларын экономияләү 2021 елда 100 млн сум тәшкил итте.

Муниципаль заказ кече предприятиеләр үсешенә мөһим факторы булып тора. 2021 елда кече бизнес субъектлары белән барлыгы 270 млн сумлык 385 контракт төзелде, бу төзелгән муниципаль контрактларның гомуми суммасының 22% тәшкил итә.

БЮДЖЕТ

Өлмәт муниципаль районының 2021 елга керемнәр буенча берләштерелгән бюджеты үтәләше бюджетара трансфертларны исәпкә алып 5 477 млн сум яисә планлаштырылган билгеләнештән 101,3% тәшкил итте (5 408 млн. сум), шул исәптән салым һәм салым булмаган керемнәр буенча кертемнәр планга карата 102,2% тәшкил итте: еллык план 2 817 млн сум күләмендә билгеләнгәндә, керемнәр 2 879 млн сум тәшкил итте.

Татарстан Республикасы житәкчелегенә һәрьяклап булышлыгы һәм муниципалитет тарафыннан күрелгән оператив чаралар нәтижәсендә, Өлмәт муниципаль районы бюджетының балансылыгын тәэмин итеп кенә калмыйча, барлык социаль йөкләмәләргә дә тулы күләмдә үти алдык.

Татарстан Республикасы бюджетыннан район бюджетына бюджетара трансфертлар 2 614 млн сум тәшкил итте. Республика тарафыннан мәгариф учреждениеләренә яңа чөлтәренә 36 млн сум күләмендә, район мәгариф һәм спорт учреждениеләренә террорчылыкка каршы якланганлыгына 7,9 млн сум күләмендә, спорт жиһазлары, инвентарлар һәм экипировкалар сатып алуга 1,4 млн сум күләмендә өстәмә акча бүленде. Өстәмә инвестицияләр районыбызда мәгарифне һәм спортны үстерүгә, халыкның тормыш дәрәжәсен һәм иминлеген арттыруга юнәлтелде.

Моннан тыш, бюджетара трансфертлар хисабына ағымдагы елда грантлар рәвешендә 33 млн сумнан артык акча керде, бу – федераль һәм республика конкурсларында, проектларында, программаларында жиңүләр өчен. Грантларны төп алучылар-районның иң яхшы укытучылары һәм методистлары, ижат коллективлары, хезмәткәрләр һәм мәдәният учреждениеләре (виртуаль концерт залын булдыру өчен федераль максатчан программа буенча грант), авыл жирлекләре – республика конкурсларында жиңүчеләр, шулай ук, муниципаль район «Татарстан Республикасының иң яхшы территориаль ижтимагый үзидарәсе», «Татарстан Республикасының иң төзек торак пункты» республика конкурсларында жиңүләре өчен.

2021 елның 1 январенә муниципаль берәмлекләр счетларындагы калдыкларны төгәлләштерү исәбенә бюджетның план билгеләнешен арттыру, шулай ук оптимальләштерү чараларын уздыру исәбенә коммуналь хужалык өлкәсендәге чараларга чыгымнар тәэмин ителде; шөһәр һәм авыл жирлекләрендә электр энергиясе белән тәэмин итү; жайга салына торган тарифлар буенча социаль өһемияткә ия муниципаль маршрутларда пассажирлар ташуны гамәлгә

ашыручы транспорт предприятиеләренә финанс ярдәме күрсәтү; спорт һәм мәдәни-массакүләм гомумшәһәр чараларын үткәрү; типик булмаган муниципаль учреждениеләрнең муниципаль биремен үтәвен финанс белән тәэмин итү; эш йомгаклары буенча авыл хужалыгы хезмәтчәннәрен бүләкләү.

Бюджетның керем базасын арттыруда салымнар буенча бурычларны түләтү мөһим эш булып тора. Аны түләтүгә юнәлдерелгән чаралар нәтижәсендә жирле бюджетка өстәмә рәвештә 18 млн сумлык салым керде.

2021 елда консолидацияләнгән бюджетның чыгым өлеше 5 360 млн сум яки планлаштырылган расланган билгеләнүләрнең 96% күләмендә (5 559 млн сум) башкарылды.

Жирле бюджетларның программа форматы кысаларында 2021 елда 21 муниципаль программа каралды. Муниципаль программаларны үтәү буенча касса чыгымы 3 661 млн сум тәшкил итте.

Өлмәт шәһәрендә яшәүчеләрне транспорт белән тәэмин итүне яхшырту, район башлыгы мөрәжәгәте һәм Татарстан Республикасы Президенты кабул иткән карар нигезендә, «Транспорт» бүлекчәсе буенча пассажир ташучыларга китерелгән зыянны каплауга 59 млн сум күләмендә чыгымнар каралды һәм түләнде.

Шулай ук, федераль һәм жирле бюджетлар хисабына район мәгариф оешмаларында башлангыч сыйныф укучылары өчен бушлай кайнар туклану оештырылды. 2021 елда федераль акчалар күләме 69 млн сум тәшкил итте.

Моннан тыш, 2021 елда муниципаль гомуми белем бирү оешмаларының педагогик хезмәткәрләренә сыйныф житәкчеләге өчен айлык акчалата түләнүне гамәлгә ашыруга федераль бюджеттан 90 млн сум жиберелде.

Агымдагы финанс елына максатлар һәм бурычлар:

- бюджет керемнәрен мобилизацияләүне тәэмин итү;
- Татарстан Республикасының берләште-релгән бюджетына салымнар буенча бурычларны кыскарту;
- түләүле хезмәтләр күрсәтүдән керемнәр дәрәжәсен күтәрү;
- бюджетның балансызлыгын барлыкка килүне юкка чыгару – аларның нәтижәлелеген бәяләгәннән һәм финанслау чыганаклары белән тәэмин ителгәннән соң яңа чыгым йөкләмәләре кабул итү;
- агымдагы кредиторлык бурычын кыскарту, кредит бурычларын бюджет йөкләмәләре лимитларыннан арттырмау;
- федераль һәм республика бюджеты акчаларын үз вакытында үзләштерү;
- ел дәвамында бюджет акчаларыннан бертигез файдалану.

МУНИЦИПАЛЬ МИЛЕК ҺӘМ ЖИР РЕСУРСЛАРЫ БЕЛӘН ИДАРӘ ИТҮ

Жир кишәрлекләреннән һәм муниципаль мөлкәттән нәтижәле файдалану район бюджетын барлыкка китерүче салым булмаган керемнәрнең төп чыганакларыннан берсе булып тора. Әйтик, 2021 елда район бюджетына 212,9 млн сум кергән, бу бюджет биремәнең 170%ын тәшкил итә, анда керемнәрнең төп өлеше – 178,22 млн сум (83,7%) жир кишәрлекләрен сатудан һәм арендаудан алынды.

Өлмәт муниципаль районында муниципаль милектәге жир кишәрлекләрен арендага һәм милеккә бирү буенча конкурс һәм аукцион процедураларын оештыру һәм уздыру эше югары куелган. Муниципаль мөлкәтне гамәлгә ашыру, төрле хокукларны бирү буенча сатулар бары тик электрон рәвештә генә үткәрелә.

Хисап чорында 81 аукцион оештырылды һәм уздырылды, анда 323 лот куелды. Сатулар нәтижәләре буенча 162 лот сатылды, гомуми суммасы 92,99 млн сум. Шул исәптән электрон сәүдә майданчыгында 25,1 млн сумлык 53 аукцион

уздырылды. Аукционнар нәтижәләре буенча арендага 46,3 млн сумлык 17 жир кишәрлеге бирелде, 21,5 млн сумлык 20 участок сатылды. Эшмәкәрләр белән стационар булмаган, шул исәптән сезонлы сәүдә объектларын урнаштыру хокукына, 1,15 млн сумга 46 шартнамә төзелде. Ике яклы евроцитлар рәвешендәге реклама конструкцияләрен урнаштыруга һәм эксплуатацияләү хокукына 7,36 млн сумлык 41 килешү төзелде. Хосусыйлаштыру тәртибендә гражданныр милкенә 71 торак урын бирелде.

Күп балалы гаиләләргә жир участоклары бирү мәсьәләсе проблема булып кала килә. 2022 елның 1 январенә алынган мәгълүматларга караганда, районда жир кишәрлекләрен түләүсез бирү исемлегенә 4347 гаилә (2021 елда 387 гаилә) кертелде, шулардан 2651 гаилә (2021 елда 155 участок) жир кишәрлекләре белән тәмин ителде, бу 60,98% тәшкил итә.

2021 елда күп балалы гаиләләр өчен 45 жир кишәрлеге реестрга кертелде. Яңа Елань авылында 200дән артык жир кишәрлеге булдыру планлаштырыла. Әмма торак пунктлар чикләрендә дә, жирлек чикләрендә дә, генераль планнар эшләү юлы белән жир кишәрлекләрен формалаштыру мөмкинлеге юк диярлек. Участоклар кытлыгының төп проблемасы – районда нефть һәм газ сәнәгәте объектларының саклау, санитар-яклау зоналарына кермәгән территорияләрнең бик аз булуы.

Жир кишәрлекләрен формалаштыруга һәм күрсәтелгән территорияләрне инженерлык инфраструктурасы белән тәмин итүгә бөйле зур финанс кертемнәре зарурлыгына карамастан, әлеге массивларның төзелеше буенча нинди дә булса гарантияләр юк, чөнки шәһәрдән шактый еракта урнашкан жир кишәрлекләре зур ихтыяж белән кулланылмый. Әлеге проблеманы хәл итү өчен, Татарстан Республикасы дәүләт органнары адресына, Татарстан Республикасы Жир кодексына үзгәрешләр керту юлы белән, күпбалалы гаиләләргә ярдәм итү буенча социаль йөкләмәләрне үтәүнең альтернатив вариантларына жир кишәрлекләрен алыштыру мөмкинлеген карау буенча тәкъдимнәр жиберелде.

Авыл жирлекләренең генераль планнарын, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен актуальләштерү, торак пунктлар һәм территориаль зоналар чикләрен кадастр исәбенә кую кысаларында хисап елында Яңа Никольский авыл жирлегенең жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре расланды, шулай ук Яңа Никольский авыл жирлегенең генераль планына үзгәрешләр кертелде.

Территориаль планлаштыруның расланган документлары нигезендә Рус Акташы авыл жирлегенең ике торак пункты чикләре һәм Яңа Никольский авыл жирлегенең сигез территориаль зонасы буенча мәгълүматлар теркәү эше башкарылды.

Бүгенге көндә инвесторлар хисабына жирлекләрнең генераль планнары буенча сигез проект эшләнә: Әлмәт шәһәре, Югары Акташ, Кәләй, Колшәрип, Кичүчат, Иске Михайловка, Яңа Нәдер, Кама Исмагыйль авыл жирлекләре һәм Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре буенча дүрт проект – Әлмәт шәһәре, Рус Акташы, Яңа Никольский (үзгәрешләр керту), Кама-Исмагыйль авыл жирлекләре.

Район Клементейкино һәм Миннибай авыл жирлекләренең генераль планнары, жирдән файдалану кагыйдәләре проектларын эзерләү чыгымнарын финанс белән тәмин итүгә субсидия алды һәм «ТР киңлекләр мәгълүматлары фонды» ДБУ белән әлеге проектларны эшләү буенча үзара хезмәттәшлек турында килешү төзелде.

Хәзерге вакытта 25 генпланны һәм 30 авыл жирлегеннең ПЗЗ территориаль планлаштыру документларын актуаль, киләчәктә торак пунктлар чикләре һәм территориаль зоналар турында белешмәләрне күчмәсез мөлкәтнең бердәм дәүләт реестрына тапшыру күздә тотыла.

Авыл хужалыгы жирлэрен куллануны контрольдө тотуга аерым игътибар бирелә.

2021 ел йомгаклары буенча файдаланылмый торган жирлэрнең мәйданы 13884,59 гектардан 8643,59 гектарга кадәр киметелде, әлеге нәтижәгә авыл хужалыгы житештерүчеләренә һәм КФХларга аукцион торглар аша арендага бирү, жир кишәрлекләрен арендага алучылар белән тәгъдир итү эше, авыл жирлекләре башлыклары катнашында пай жирләре милекчеләре белән әңгәмәләр үткөрү юлы белән ирешелде, хокук бозуларны бетерү турында 5 күрсәтмә бирелде.

Файдаланылмаган 384 жир өлеше ачыкланды, шуларның 42-се жир өлешенә суд карары нигезендә муниципаль милеккә хокук теркәлдә, 290 жир өлеше мирасны варислар белән рәсмиләштерү стадиясендә. Бу юнәлештә эш дәвам итә.

2021 елда жир законнарын бозу очраklары буенча барлыгы 96 күчмә тикшерү уздырылган, 78 жирдән файдаланучыга карата административ йогынты ясау чаралары күрелгән.

Кече һәм урта эшкуарлык субъектларына озак сроклы һәм ташламалы шартларда мөлкәти ярдәм күрсәтү дәвам итә. 20 күчәмсез милек объектларыннан һәм 8 жир кишәрлегеннән төзелгән милек исемлегә киңәйтелгән.

Күчәмсез милек объектларын ачыклау һәм рәсмиләштерү юлы белән муниципаль милекне тулыландыруга аерым игътибар бирелә. 2021 елда 16 күчәмсез милек объекты ачыкланган, шулардан 10 объект хужасыз буларак исәпкә куелган.

2022 елга өстенлекле бурычлар:

- территорияль планлаштыру өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыру, ә атап әйткәндә, Әлмәт муниципаль районы жирлекләренә генераль планнарын һәм жирдән файдалану кагыйдәләрен, инвесторлар эзләү һәм жәлеп итеп, актуальләштерү;

- күпбалалы гаиләләр өчен жир кишәрлекләре булдыру һәм план күрсәткеләрен тәэмин итү;

- 2021 елда салым булмаган керемнәр буенча бюджетның план күрсәткеләрен үтәү;

- авыл хужалыгы билгеләнешендәге файдаланылмаган жир өлешләрен муниципаль милеккә рәсмиләштерү;

- элек рәхсәт ителгән жир кишәрлекләреннән файдалануның төрле төрләрен бәяләгәндә коррект кадастр бәясен билгеләү өчен законнарға туры китерү;

- файдаланылмый торган муниципаль милек объектларын хужалык әйләнешенә кертү;

- сайлап алу билгеләре булган жир кишәрлекләрен һәм мөлкәтне ачыклау һәм рәсмиләштерү буенча чаралар үткөрү;

- жир кишәрлекләрен һәм күчәмсез милек объектларын инвентаризацияләү эшен дәвам итү;

- жир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре өлкәсендә барлык муниципаль хезмәтләренә цифрлы форматка күчерү.

ТӨЗЕЛЭШ

Төзелеш комплексы икътисадның төп тармаклары рәтенә керә һәм районның социаль һәм икътисады бурычларын хәл итүне билгели.

Төзелеш тармагының төп секторы-торак төзелеше. 2021 ел нәтижеләре буенча районда торак төзелеше планы тулысынча үтәлдә, 111476 кв.м. торак файдалануга тапшырылды, шул исәптән 37309 кв. м. – күп фатирлы торак йортлар, 74167 кв. м. – шәхси торак.

Социаль ипотека программасы буенча («Көнбатыш капкалар») микрорайонда 120 фатирлы йорт файдалануга тапшырылды. Инвестицион торак кысаларында 557 фатирлы 4 йорт төзелде. Бер кешегә торак мәйданы белән тәэмин ителеш 28,4 кв. м. төшкит итте (үсеш 0,2 кв.м.).

– 3 балалар бакчасы ремонтланды: 2 шәһәр (41нче номерлы «Тату балалар», 46 нче номерлы «Золушка») һәм Кичү авылында 1 авыл бакчасы ремонтланды;

– 5 балалар бакчасында ясле төркемнәре жиһазландырылды (57 нче «Соловушка», 50 нче «Ләйсән», 30 нчы «Кар кызы», 56 нчы «Крепыш», 48 нче «Веснянка»);

– Иске Суркино гомуми белем бирү мәктәбендә капитал ремонт эшләре башкарылды;

– 10 шәһәр һәм 2 авыл мәктәбендә азык-төлек блогы ремонтланды һәм жиһазландырылды;

– 4 авыл мәктәбендә (Кичүчат, Яңа Троицкий, Елховой, Ямаш авыллары) функциональ зоналарны ремонтлау буенча эшләр башкарылды.;

– Заслонов урамындагы «Восток» һәм «Темп» яшүсмерләр клубы төзекләндерелде;

– «Ветеран»инвалидларны тернәкләндерү үзәгенең керү төркемен ремонтлау һәм өлешчә жылыту системасын алыштыру эшләре башкарылды.;

– Маяковский урамы буенча Росгвардия бинасы ремонтланды;

– Әлмәт политехника техникумында ресурс үзәге биналарына ремонт ясалды;

– Әлмәт физик культура көллиятендә капитал ремонт эшләре тәмамланып килә.

Объектта көллият һәм тулай торак биналарының фасадларын тышлау эшләре башкарылды, керү төркемнәре жиһазландырылды, территорияне төзекләндерү һәм коймаларны монтажлау буенча эшләрне төгәллисе бар;

– Муса Жәлил урамында Ф.З. Яруллин исемдәге музыка көллиятенең тулай торагын төзекләндерү дәвам итә.

Сәламәтлек саклау объектлары буенча зур эш башкарылды:

Клементейкино авылында ФАП төзелде, перинаталь үзәк белән Балалар шәһәр хастаханәсендә хирургия корпусы ачылды, Әминов урамы буенча гомуми практика табибларының 2 офисы: Тельман урамы буенча һәм 3-нче шәһәр поликлиникасы ремонтланды, Әлмәт үзәк район хастаханәсенең стационар бинасын, азык-төлек һәм кер юу блогын ремонтлау дәвам итә, әлегә хастаханә территориясендә инфекция бокслар белән махсуслаштырылган кабул итү-диагностика бүлеген төзү буенча проект-смета документлары эшләнә.

Россия Федерациясе субъектларында 1,5 яшьтән алып 3 яшькә кадәрге балалар өчен өстәмә урыннар булдыру чаралары кысаларында Урсала микрорайонында 140 урынга исәпләнгән балалар бакчасы төзелде.

2021 елның 4 сентябрдә Алсу микрорайонында 1224 укучыга исәпләнгән гомумбелем бирү мәктәбе төзелешенә таш-капсула салынды. Проектны гамәлгә ашыру Татарстан Республикасы Президенты Р.Н. Миңнеханов һәм Татарстан Республикасы Дәүләт киңәшчесе, Татарстан Республикасы Тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен торгызу Республика фондының Попечительләр советы рәисе М.Ш. Шәймиев ярдәмендә мөмкин булды, ул «Татарстан Республикасында «Адымнар – белемгә һәм килешүгә юл» полилингваль белем бирү комплекслары челтәрен төзү проектын гамәлгә ашыру барышы турында» проектынның инициаторы булып тора.

Яңа ел алдыннан Әлмәттә 20x40 метрлы футбол манежы ачылды. Объект Шевченко урамында 24 нче мәктәп территориясендә Татарстан Республикасы

Президенты Р.Н. Миңнеханов инициативасы белән «Кече чыгымлы спорт корылмаларын төзү» республика программасы кысаларында төзелде. Маневрның каркас-тент өслеге футбол сөючеләргә ел әйләнәсендә спорт белән шөгыльләнәргә мөмкинлек бирәчәк. Объект төзелешенә республика бюджетыннан 54,131 млн сум акча бүленде.

Күркәм традиция буенча, районның социаль-икътисадый үсешенә «Татнефть» компаниясе үз өлешен кертте. Югары нефть мәктәбе кампусын булдыру кысаларында Әлмәт нефть институтының студентлары һәм укытучылар өчен 708 урынлык фәнни-тикшеренү үзәге тулай торагының 2 корпусы төзелде. Шулай ук, өстәмә белем бирү шартлары белән Заслонов урамы буенча 140 урынлык балалар бакчасы өчен бина реконструкцияләнде. Бүгенге көндә балалар сәнгать мәктәбен урнаштыру өчен Жәлил урамындагы элеккеге муниципаль хезмәт институты бинасы төзекләндерелә.

2022 елга төзелеш өлкәсендә төп бурычлар:

- 120 мең кв. м күләмдә торак төзелеше планын үтәү;
- социаль инфраструктура объектларын төзү, реконструкцияләү һәм капитал ремонтлау өлкәсендә түбәндәге программаларны гамәлгә ашыру:
 - Таһиров урамындагы «Нур» яшүсмерләргә психологик-педагогик ярдәм күрсәтү үзәге, шәһәрдә һәм районда 17 гомуми белем бирү мәктәбен, 12 мәктәпнең азык-төлек локларын яңарту, Жәлил урамындагы Ф.З. Яруллин исемендәге музыка көллияте тулай торагы бинасын, Югары Мактама авылындагы башкарма комитет бинасын, Түбән Абдул авылы мәдәният йортын капитал ремонтлау;
 - сәламәтлек саклау объектларына капитал ремонт: Ленин урамы, 195 йорт буенча гомуми практика табибы офисы, Төзүчеләр проспекты, 30/1 йорттагы 1 нче поликлиника, Кузайкино бистәсе, Рус Акташында участок хастаханәләре, Елховой һәм Ямаши торак пунктларындагы табиблык амбулаторияләре;
 - Яшьләр авылында ФАП һәм «Алсу» мкр. гомуми практика һәм балалар табибы офисы төзү;
 - «Алсу» микрорайонына 1224 урынга полилингваль мәктәпне файдалануга тапшыру;
 - Әлмәт үзәк хастаханәсе территориясендә инфекцион бокслар булган махсуслаштырылган кабул итү-диагностика бүлеген төзү, Әлмәт үзәк район хастаханәсе стационарын капитал ремонтлауны дәвам итү.

ЮЛ ХУҖАЛЫГЫ ҺӘМ ТРАНСПОРТ

Әлмәт муниципаль районының юл-транспорт инфраструктурасын модернизацияләү кысаларында шактый күләмдәге эшләр башкарылды.

2021 елда шәһәрнең һәм районның юл-урам челтәрен ремонтлауга барлык дәрәжәдәге бюджетлардан һәм бюджеттан тыш чыганақлардан 1,5 млрд сумнан артык акча юнәлдерелде.

«Казан – Оренбург» федераль трассасында 683 млн сумга гомуми озынлыгы 22 км булган 3 участок ремонтланды.

Гомуми озынлыгы 23 км булган региональ әһәмияттәге автомобиль юлларын ремонтлауга республика бюджетыннан 350 млн сум акча бүленде.

Жирле әһәмияттәге юлларда ремонт эшләренең зур күләме башкарылды. Республика бюджеты акчалары хисабына:

- 12 жирлектә 8 км озынлыктагы 18 авыл урамы 50 млн сумлык вак таш-ком катнашмасы белән ремонтланды, әлегә программа буенча 2014 елдан башлап 94 км озынлыктагы авыл юллары ремонтланды;

– шәхси сектордагы 14 урамда 50 млн сумлык ремонт ясалды: РТС районында, ДОСААФта, «Дуслык» микрорайонында һәм Иске Өлмәттә;

Муниципаль юл фонды акчасына Габдулла Тукай проспектында 2 км озынлыкта юлга 49,2 млн сумлык ремонт ясалды.

Гражданнарның үзара салымы программасы кысаларында 2021 елда авыл җирлекләре юлларын ремонтлауга (асфальтлаштыру, вак таш түшәү, чокырларга ремонт) 14 млн сумнан артык акча жиберелде, 25 авыл җирлегендә юллар ремонтланды.

«Татнефть» компаниясе генераль директоры Н.Ө.Маганов ярдәме белән ел саен урам-юл челтәрен үстерүгә шактый инвестицияләр бүлеп бирелә. 2021 елда нефтьчеләр акчасына шәһәр урамнарының 11 км гомуми озынлыктагы юл өлешен ремонтлау эшләре башкарылды: Заводская (Герценнан алып Төхвәтуллинга кадәр), Базовая («Лукойл» АЗСтан алып «Казан – Оренбург» автомобиль юлына кадәр), Белоглазов (Тукайдан алып Чеховка кадәр), Ломоносов (Герценнан алып Төхвәтуллинга кадәр), Интернациональ (Шоссейныйдан Заводскаяга кадәр), Геофизиклар (Лиза Чайкинадан башлап кирпеч заводына кадәр), «Снежинка» базасы юллары. Шулай ук, «Дружба» мкр. бистәсендәге 6 урамга да асфальт түшәлдә: Заһитов, Тинчурин, Гаяз Исхакый, һади Атласи, Зәйнуллин һәм Ибраһимов.

2021 елда шәһәрдә һәм районда барлығы 72 км автомобиль юлы ремонтланды.

«Татнефть» компаниясе акчасына велоюллар инфраструктурасын булдыру проектын гамәлгә ашыру дәвам итте. 2016 елдан 2021 елга кадәр чорда 111 км велоюл һәм 59 км якин якин тротуар төзелде.

Шулай ук нефтьчеләр урамнарны капитал ремонтлау буенча проект-смета документациясен эшләүгә дә акча бүлеп бирде: Таһиров (Совет ур. алып Герценга кадәр), Зифа Балакина (Ленин ур. алып Шевченкога кадәр) һәм Чернышевский (Тукай ур. алып Радищевка кадәр)

Күрсәтелгән проектларны гамәлгә ашыру 2022 елда планлаштырыла.

Иҗтимагый транспорт инфраструктураның аерылгысыз өлеше булып тора.

Районның муниципаль маршрут челтәре 25 маршруттан тора:

Пассажирлар ташуның сыйфатын күтәрү максатларында, Татарстан Республикасы Президенты Р.Н. Миңнеханов ярдәме белән Шевченко урамында (Төзүчеләрдән И.Зариповка кадәр) һәм И.Зарипов проспекты буенча (Шевченкодан Ленинга кадәр) контакт челтәр (троллейбус линиясе) төзелә. Агымдагы елда 10 берәмлек автоном йөреш функциясе булган троллейбуслар сатып алу планлаштырыла. Троллейбуслар паркын киңәйтү пассажирлар ташу сыйфатын сизелерлек яхшыртырга мөмкинлек бирерчәк.

2022 елга юл-транспорт инфраструктурасын модернизацияләү өлкәсендәге беренче чираттагы бурычлар түбәндәгеләр:

– автомобиль юлларын сыйфатлы ремонтлау;

– велоюллар һәм тротуарлар төзү программасын гамәлгә ашыру;

– троллейбус маршрут челтәрен киңәйтү;

– шәһәр җәмәгать транспорты эшен контрольдә тоту өчен бердәм платформа булдыру.

«Безнең ишегалды» һәм «Уңайлы шәһәр мохите формалаштыру» программалары

2020 елда республикада ишегалды территорияләрен төзекләндерү буенча тиңе булмаган «Безнең ишегалды» программасы эшли башлады.

Программа кысаларында юлларны һәм тротуарларны асфальтлау, балалар уен комплекслары, эскәмияләр һәм урналар кую, каты көнкүреш калдыклары җыю

өчен мөйданчыклар урнаштыру чаралары башкарыла, тышкы яктырту чаралары тиешле хөлгә китерелә.

2021 елда Президент программасының 2 этабы гамәлгә ашырылды: 186 торак йорт, шул исәптән 74 ишегалды, шәһәр чигендә һәм 9 авыл торак пункттында 19 йорт территориясе төзекләндерелде.

2022 елда 55 ишегалдын төзекләндерү планлаштырыла, шуларның 38е шәһәрдә һәм 17 се районда.

«Уңайлы шәһәр мохитен формалаштыру» федераль проектын гамәлгә ашыру кысаларында 2 бульвар төзекләндерелде:

– Риза Фәхретдин урамында (Герцен урамыннан Совет урамына кадәр);

– «Көнбатыш капка» микрорайонында (Гафиятуллин урамыннан Бигаш урамына кадәр).

2021 елда гранит плитка тутырылган жәяүлеләр зоналары төзелеше башкарылды, кече архитектура формаларының бер өлеше урнаштырылды. Кече архитектура формалары, балалар һәм спорт жиһазлары, инсталляцияләр белән белән бульварларны алга таба тулыландыру агымдагы елда планлаштырыла.

ТОРАК-КОММУНАЛЬ ХУҖАЛЫК

Торак-коммуналь хуҗалык өлкәсе аеруча актуаль булып калуын дәвам итә.

Торак фондын капитал ремонтлау программасы әлеге тармакның мөһим юнәлеше булып тора, ул тормыш сыйфатын яхшыртуга һәм яшәү шартларын уңайлырак итүгә юнәлдерелгән.

2021 елда 310 млн сумнан артык суммага 37 торак йортка капитал ремонт ясалды, шуларның 4 ендә 6 лифт алыштырылды. Программа гамәлдә булган вакытта 2008 елдан бирле 672 торак йортта 4,51 млрд сумлык капитал ремонт ясалды. 100 меңнән артык кешенең яшәү шартлары яхшыртылды.

2015 елдан «Татнефть» ГАҖ ярдәмендә «Минем яраткан ишегалдым» программасы уңышлы гамәлгә ашырыла, аның ярдәмендә күп фатирлы торак йортлар территориясендә 140 балалар уен мөйданчыгы урнаштырылды. Хисап елында шәһәрдә 17 балалар уен комплексы урнаштырылды.

Район территориясендә 584 хуҗасыз йорт хайваннары ауланды.

Контейнер мөйданчыкларында каты көнкүреш калдыклары жыю өчен 582 контейнер яңартылды.

Торак-коммуналь хуҗалык өлкәсендә мөһим күрсәткечләрнең берсе – халыкның торак-коммуналь хезмәтләр өчен түләүләрне жыю дәрәжәсе. Торак-коммуналь хезмәтләр өчен уртача еллык жыем 2021 елда район буенча 101,3%, Татарстан Республикасы буенча – 99,0 %.

2018 елның апреленнән район Татарстан Республикасы буенча торак-коммуналь хезмәтләр өчен электрон түләүләрнең гомуми күләме буенча беренче урында. 2021 елда электрон түләүләр өлеше түләүләрнең гомуми суммасыннан 80,05% тәшкил итте (2020 елда – 76,3).

Шәһәр халкы мәнфәгатьләрен яклау өчен «Торак сәясәте һәм торак-коммуналь хуҗалык департаменты» МАУның диспетчерлык хезмәте уңышлы эшли. Әлеге хезмәтнең гамәлдә булу чорында идарәче компанияләр һәм подряд оешмалары тарафыннан 39000 нән артык гариза үтәлдә, шулардан: 2017 елда – 5375 гариза, 2018 елда – 7407 гариза, 2019 елда – 9064, 2020 елда – 8571, 2021 елда – 9051.

«Имин шәһәр» аппарат-программа комплексы кысаларында, шәһәрдә иминлек дәрәжәсен күтәрү һәм жинаятьчелекне киметү максатында 208 камера урнаштырылган, 1476 камера – сәламәтлек саклау, мәдәният, спорт, сәүдә,

социаль яклау, мөгариф, кунакханәләр, 2025 камера – 548 күп фатирлы торак йортта.

2021 елдан 19 торак йортка 96 IP-домофон урнаштырылды.

2022 елга өстенлекле бурычлар:

– торак фондын капитал ремонтлау программасын алга таба гамәлгә ашыру;

– торак-коммуналь хезмәтләр өчен бурыч торышының динамикасын һәм аны киметү буенча кабул ителә торган чараларның нәтижәлелеген анализлау;

– эшчәнлекнең нәтижәлелегенә һәм идарәче компанияләрнең клиентларга йөз тотуына юнәлдерелгән уртак эшне оештыру.

ТЕРРИТОРИАЛЬ ИЖТИМАГЫЙ ҮЗИДАРӘ

Өлмәттә 36 территорияль ижтимагый үзидарә эшли. Сәнәгать предприятиеләре, шәһәр оешмалары, депутатларның бергәләп эшләве нәтижәсендә ижтимагый үзидарәнең уңышлы эшчәнлеген, халыкның ялын оештыру, территорияләрне төзекләндерү, ветераннарга, өлкәннәргә ярдәм күрсәтү, хокук тәртибен тәэмин итүдә ярдәм итү өчен шартлар тудырыла.

Территорияль ижтимагый советлар базасында хокук тәртибен саклау буенча жәмәгать пунктлары һәм ирекле халык дружиналарының 27 отряды төзелде, аларның саны 397 кеше тәшкил итә. 2021 елда дружиналар тарафыннан шәһәр территориясендә 68 профилактик чара барышында 732 административ хокук бозу ачыклануга ярдәм күрсәтелде.

«Татарстан Республикасында елның иң яхшы территорияль ижтимагый үзидарәсе» бәйгесе кысаларында төзекләндерү өчен өстәмә акча жәлеп ителде. 2021 елда алынган грантларга шәһәрнең 13 ишегалдында 76 кече архитектура формасы урнаштырылды, Урсала мкр. средстволар футбол кырын һәм яңа балалар бакчасына юлны яктыртуга, Бөширов урамындагы кече архитектура формаларын яңартуга юнәлдерелде..

Территорияль ижтимагый үзидарәләр эшчәнлегә күпкырлы, һәм ул социаль юнәлештәге мәсьәләләрне үз эченә ала. Предприятиеләрнең финанс ярдәме белән бәйрәм чараларын оештыру һәм үткәру, пенсионерлар, инвалидлар балаларны юбилей белән котлау, аз тәэмин ителгән һәм күп балалы гаиләләрдәге балалар өчен «Мәктәпкә жыенырга ярдәм ит» акциясе үткәру гадәткә керде. Социаль эш һәм авыр тормыш ситуацияләрендә халыкка ярдәм күрсәтү социаль яклау органнары, шәһәр Ветераннар советы, яшүсмерләр клублары, мәктәпләр, балалар бакчалары, балигы булмаганнар эшләре комиссиясе белән берлектә алып барыла. 14 территорияль ижтимагый үзидарәдә сайлаучыларны кабул итү алып барыла торган жәмәгать кабул итү бүлмәләре жиһазландырылды.

2022 елга төп бурычлар:

– муниципаль хакимият һәм халык арасында актив хезмәттәшлек;

– микрорайон халкының ял эшчәнлеген оештыру һәм аңа ярдәм итү; гражданның социаль якланмаган категорияләренә ярдәм итү;

– ТИҮ территориясендә ресурс һәм идарәче компанияләрнең эшен ижтимагый контрольдә тоту;

– территориядә яшәүче гражданны белән берлектә «Безнең ишегалды» программасы буенча ишегалларын проектлауда актив катнашу.

ЭКОЛОГИЯ ҺӘМ ТАБИГАТЪТӨН ФАЙДАЛАНУ

Алтынчы ел рәттән Өлмәт ел саен уздырыла торган «Эковесна – 2021» республика бәйгесе йомгаклары буенча иң яхшы муниципаль берәмлек дип аталды.

Санитар-экология икеайлыгында 150 дән артык кеше катнашты, 175 табигать саклау чарасы уздырылды.

2021 елда Өлмәт муниципаль районы территориясендә рәхсәтсез калдыкларны жыюның 1024 урыны ачыкланды һәм бетерелде, аларның күбесе «Татарстан Республикасы Экокарта» ГИС системасында урнаштырылган.

Петуховка микрорайонының тышкы канализация челтәрләрен төзү шәһәрнең әйләнә-тирә мохитен саклау өлкәсендә мөһим вакыйга булды. Проектның беренче этабы әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясаган өчен район бюджетына күчерелгән акчалар исәбеннән гамәлгә ашырылды. Проект суммасы 14,9 млн сум тәшкил иткән.

Шәһәр һәм районны яшелләндерү дәрәжәсе шактый артты.

Узган ел эчендә 16 400 агач утыртылган, шул исәптән:

– квартал эчендәге территорияләрдә, мәктәпләр һәм балалар бакчалары ишегалларында 4000 усак агачы;

– шәһәр территорияләрендә 1 000 пирамидаль тирәкләр һәм башка агачлар;

– «Урманны саклайк» акциясе кысаларында 14 000 данә ылыслы үсенте.

Табигатькә сак караш тәрбияләү максатыннан, район халкы белән берлектә «Хәтер бакчасы», «Урман атнасы», «Урман утырту көне», «Татарстанның чиста урманнары» һәм «Россия суы» табигать саклау акцияләре үткәрелде.

Яшь буынга экологик белем бирү жәмгыять алдында торган төп бурычларның берсе булып кала килә. 2021 елда «Татнефть» компаниясе ярдәме белән шәһәр мәктәпләрендә усак үсентеләрен үстерү өчен махсус лабораторияләр белән класслар ачылды.

Хисап чорында төзекләндерү өлкәсе контроль эшчәнлек кысаларында административ комиссиянең 42 утырышы үткәрелде, аларда административ хокук бозулар турында 793 беркетмә каралды, 1 069 500 сумлык штрафлар язылды:

– ТР КоАП 3.2 статьясы «Урам сәүдәсен оештыру тәртибен бозу» буенча – 102;

– ТР КоАП 3.6 статьясы «Жирлекләр, шәһәр округлары территорияләрен төзекләндерү буенча муниципаль кагыйдәләренә, калдыклар белән эш итү муниципаль кагыйдәләрен бозу» буенча – 598;

– ТР КоАП 3.5 статьясы «Тышкы мәгълүматны урнаштыру тәртибен бозу» буенча – 3;

– ТР КоАП 3.17 статьясы «Яшелләндерелгән территорияләрдә, балалар һәм спорт майданчыкларында, хайваннарны йөртү майданчыкларында, шулай ук йорт янындагы территорияләрдә урнашкан хужалык майданчыкларында транспорт чараларын урнаштыру» буенча – 90.

Әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендә өстенлекле юнәлешләр буларак 2022 елда түбәндәгеләр билгеләнде:

– Петуховка микрорайонының тышкы канализация челтәрләрен төзүнең II этабы;

– шәһәрнең су объектларына яңгыр суларын агу нокталарында локаль чистарту корылмалары төзү;

– Урсалы микрорайонында су бүлеп бирү челтәрләрен проектлау;

– район территориясендә кыргый карьерларны рекультивацияләү;

– рәхсәтсез чүплекләренә бетерү;

– Дала Зәе елгасы буенча экотуризмны үстерү;

– шәһәрне яшелләндерү;

– экологик-агарту чараларын үткөрү;

– шәһәр мәктәпләрен эко-лабораторияләр белән тәэмин итү.

АВЫЛ ХУҖАЛЫГЫ

Өлмәт муниципаль районы территория-сендә 86 авыл хуҗалыгы товар җитештерүчесе, 1 акционерлык җәмгыяте, 20 жаваплылыгы чикләнгән җәмгыять, 65 крестьян (фермер) хуҗалыгы төрле милек рәвешләрендәге хуҗалыклар эшчәнлек алып бара. Районның чөчүлек мәйданнары 83 мең гектардан артык.

2021 ел уңышы өчен районның агросәнәгать комплексы 44 мең гектардан артык бөртекле һәм кузаклы культуралар, азык культуралары 15 мең гектардан артык, техник 7 мең гектардан артык чәчелгән.

Узган елгы корылыкка бәйле рәвештә авыл хуҗалыгы культураларының уңышы 7,1 ц/га тәшкит итте, тулай продукциянең гомуми күләме 1 млрд 160 млн сум булды, шулардан:

– үсемлекчелек – 618 млн 334 мең сум;

– терлекчелек – 542 млн 138 мең сум, бу узган елгы күрсәткечкә караганда 75 % тәшкит итә.

Авыл хуҗалыгы формироваиеләрендә һәм КФХларда 6878 баш эре мөгезле терлек бар, шуларның 2087 сыер. Ел башыннан 15,1 мең тонна сөт, 1006 тонна ит җитештерелде. Бер сыердан савылган сөт – 7110 кг тәшкит итә.

Хуҗалыкларның баш санын саклап калу өчен яшь терлекләрнең сакланышын вакытында санитар-ветеринария уздыру һәм бозауларның баш санын 100 гә кадәр арттыру хисабына гамәлгә ашыру планлаштырыла. «Кичүчат» ЖЧЖендә узган ел Россия Федерациясә төбәкләреннән югары продуктивлы 78 баш таналар кайтарылды. Токарликов АЖ быел 230 баштан артык нәселле терлек сатып алырга уйлый.

Терлекләрне уңышлы кышлату өчен 25 мең тоннадан артык сусыл һәм тупас азык әзерләнде, калган терлек азыгы 30 мең тонна тәшкит итә. Районда терлек азыгына кытлык күзәтелми.

Районда машина-трактор паркы яңартылды. «Ярыш», «Березовка» ЖЧЖләрендә ашлык җыю комбайннары (Акрос 585) сатып алынды, «Ярыш» һәм «Кичүчат» ЖЧЖләрендә энергия куәте көчле булган Бюллер RSM-2735 тракторлары кайтырылды. Район буенча барысы 30 берәмлектән артык авыл хуҗалыгы техникасы сатып алынып техника паркы яңартылды, аларның 20 берәмлеге яңа, 10 сы кулланылышта булган техника. Токарликов исемендәге һәм «Союз-Агро» акционерлык җәмгыяте тарафыннан туфракны тирәнәйтү мөмкинлегеннән 45 см га кадәр булган авыл хуҗалыгы кораллары сатып алынды.

«Ярыш» ЖЧЖ беренчеләрдән булып эремә узелы төзелешен төгәлләде, бу, үз чиратында, хуҗалыкны авыл хуҗалыгы культураларын тукландыру һәм продукция җитештерүдә тиешле эффект алу өчен сыйфатлы эремә белән тәэмин итәчәк. Эремә узелын проектлау эше шулай ук Токарликов акционерлык җәмгыятендә дә алып барыла. 2022 елга «Союз-Агро» ЖЧЖендә эремә узел төзеп, туфракның уңдырышлы катламын, тыгызлыгын киметү һәм продуктив дымны туплау, No-Till үстерү технологиясен үзгәртү планлаштырыла.

Районда, шулай ук, 2 орлык хуҗалыгы эшли («Ярыш» ЖЧЖендә 1 нче категорияле, Н.Е.Токарликов АЖдә 2 нче категорияле), бу безнең районны сыйфатлы орлык материалы белән тәэмин итәргә мөмкинлек бирәчәк.

Узган ел 8643,6 гектар файдаланылмаган авыл хуҗалыгы җирләренең 1962,2 гектары әйләнешкә кертелгән.

2021 елда Татарстан Республикасы Авыл хуҗалыгы һәм азык-төлек министрлыгы тарафыннан безнең районның авыл хуҗалыгы товар җитештерүчеләренә төрле юнәлешләр буенча 70 млн сумнан артык күләмдә федераль һәм республика бюджетларынан терлекчелек, үсемлекчелек, кооперацияне үстерүгә субсидияләр һәм грантлар бирелде.

Авыл хужалыгында эшлөүче хезмәткәр-лөргә хезмәт хакын түләү буенча үсеш 103,1% тәшкил итә. 2020 елда әлеге күрсәткеч – 24350 сум, 2021 елда – 25102 сум тәшкил итте.

2021 елда «Авыл хужалыгы житештерүен техник һәм технологик модернизацияләүгә чыгымнар өлешен каплауга субсидияләр» программасы буенча (70х30) район буенча 32 млн сумнан артык күләмдә хужалыклар гариза бирде.

Урып-жыю эшләрә вакытында комбайнер һәм механизатор һөнәрләренең абруен күтәрү, аларны популярлаштыру максатларында район бюджетыннан алдынгыларны бүлөкләү өчен 300 мең сум күләмдә финанс чаралары бүленде.

Районда фермер Заикин А.В. үз эшчәнлеген дәвам итә. Аны хужалыкның төп юнәлеше-сарык үрчетү.«Абердинн Ангусс» токомынан булган эре мөгезле терлекләр саны 363 баш, сарыклар һәм кәжәләр 1760 баш. 114 тонна эре һәм вак мөгезле терлекләр ите житештерелде. 2021 елга планлаштырылганча, 1000 башка исәпләнгән корпус төзелеп бетте. Крестьян-фермер хужалыгы планында – 2023 елда сарыклар санын 5 мең башка житкерү, сарыклар комплексын төзү инвестицион проектын гамәлгә ашыру. Ул параллель рәвештә «Яңа Никольский» кооперативы төзелде, ул ит чималын эшкәртү белән шөгыльләнәчәк.

Районда, шулай ук, «Авыл»,«Авылны яңадан торгызу» авыл хужалыгы кооперативлары эшли, алар авылда мәшгульлекне тәэмин итәләр. 2021 елда булган кооперативлар буенча гомуми акчалата керем 43,6 млн сум тәшкил итте. 2022 елга «Авыл» СПК сында 1200 тоннага өстәмә яшелчәсаклагычны модернизацияләү хисабына житештерү куәтләрен арттыру көтелә. «Авылны яңадан торгызу» СПКсында 70 мең баш кош симертү, шулай ук 35 тоннага исәпләнгән балык үстерү цехын файдалануга тапшыру планлаштырыла.

Тармакның 2022 елга бурычлары:

– «Ярыш»ЖЧЖнең эшләп килүче орлык хужалыгында югары репродукцияле орлык материалын яңарту;

– районның авыл хужалыгы формиро-ваниеләрендә терлекчелек өлкәсендә цифрлаштыруны Н.Е. Токарликов АЖ мисалында, продукция житештерүне 5%ка арттыру белән гамәлгә кертү;

– орлык материалын яңарту, минераль ашламалар туплау, яфрак аша комплекслы ашламалар белән тукландыру исәбенә үсемлекчелек продукциясен житештерүне 10 %ка арттыру;

– файдаланылмый торган авыл хужалыгы жирләрен әйләнешкә кертү буенча көчәйтелгән эш башкару.

АВЫЛ ЖИРЛЕКЛӘРЕ ТЕРРИТОРИЯЛӘРЕН ҮСТЕРҮ

Авыл территорияләрен инфраструктур үстерүгә, лаеклы яшәү, мәгариф, ял итү өчен шартлар булдыруга зур игътибар бирелә.

Юл-урам челтәрен нормага китерү программасы кысаларында 12 жирлектә (Борискино, Югары Акташ, Кузайкно, Кичү, Урман-Кәләй, Яңа Кәшер, Яңа Нәдер, Яңа Троицкий, Сәрән,Иске Михайловка,Рус Акташы, Ямаш) 9 км юл төзелде. Түбән Мактамада республика гранты акчаларына Завод урамына асфальт түшәлдә,Төзелеш һәм Радужная урамнарына 2 млн сумлык вак таш түшәлдә, үзара салым акчаларына Совет, Чкалов, Некрасов, Полевая, Буденный урамнарына өлешчә асфальт түшәлдә, Тихоновкадагы Речная һәм Елхово урамнарына ремонт ясалды.

2022 елга 10 жирлектә (Өлмәт, Борискино, Югары Мактама, Колшәрип, Урман-Кәләй, Яңа Кәшер, Түбән Мактама, Рус Акташы, Ямаш) 7 км юл төзү планлаштырыла.

Урамнарны яктырту программасы кысаларында СИПта 33 км үткәргеч сузылды, 197 яктырткыч урнаштырылды һәм 12 торак пунктта (Петровка, Зэй Чишмә, Нолинка, Шарлама, Урсалбаш, Яңа Михайловка, Салкын Чишмә, Иске Михайловка, Наратлы, Рус Акташы, Кичүчат, Иске Суркино) урам яктырту белән идарә итүнең 10 шкафы куелды. 2022 елда әлеге программа кысаларында 327 яктырткыч урнаштыру, 13 торак пунктта (Елховой, Колшәрип, Болтай, Кәминкә, Байлар, Яңа Кәшер, Бикасаз, Ямаш, Рокашево, Яңа Нәдер, Бахчасарай, Полянка, Мәмәт) урамнарны яктырту белән идарә итүнең 10 шкафын кую һәм 19 км озынлыкта бишенче үткәргеч монтаждау планлаштырыла.

Үзара салым акчасына районның 9 торак пункттында урамнар яктыртуны норматив хәлгә китерү буенча 6 млн сумнан артык эш башкарылды.

Безнең районда 98 торак пункт бар, шуларның 76сында үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү оештырылган. 430 км суүткәргеч, 115 чыганак, шуларның 71 скважина, 44 каптаж чишмәләр. Суүткәргечләрнең 55% тан артыгы кулланылыш дәрәжәсен узган һәм искергән.

2021 елда үзара салым акчасына су белән тәэмин итү системаларын норматив хәлгә китерү буенча эш 15 млн сум күләмендә бәяләнгән. «Татнефть» компаниясе спонсорлык ярдәме белән Рус Акташында 2,8 млн сумлык аварияле суүткәргечләрне алмаштыру буенча 3 млн сумлык эш башкарылды. Моннан тыш, «Татлизинг» ДУП Республика компаниясе аша 2021 елда базар бәясе белән яқынча 3 млн сумлык материалларны бары тик 600 мең сумга сатып алу мөмкин булды.

Республика ярдәме белән районыбызның 5 җирлеге (Багра-Никольский, Борискино, Бутак, Кузайкино, Рус Акташы) тракторлар сатып алды, 8 җирлек хезмәт машинасын яңартты (Әлмәт, Баграж-Никольский, Бишмунча, Колшәрип, Кичү, Урман-Кәләй, Миңнебай, Рус Акташы).

Нефтьчеләр ярдәмендә Васильевка, Колшәрип, Рус Акташы, Сөләй, Ямаш һәм Түбән Мактама торак пунктларында балалар өчен уен майданчыклары урнаштырылды.

Тайсуган авылында Тахаутдиновлар, Заляев һәм башка иганәче гаиләләр ярдәме белән ат үрчетү яңадан торгызыла. Ташландык авыл хужалыгы биналары ремонтланды. Хәзерге вакытта бу биналарда рысаклар, чабышкылар, татар тоқымлы атлар, авыр йөк атлары һәм понилар үрчетелә. Абзарларны торгызу эше дәвам итә. Габдрахман авылында боз сарае төзелеп бетте, суүткәргеч линияләр алыштырылды, урамнарда асфальт җәелде.

2021 елдан «Татнефть» компаниясе социаль инвестицияләренә нәтиҗәлелеген арттыру максатларында 4 өстенлекле юнәлеш: мәгариф, сәламәтлек саклау, территорияләрне үстерү һәм мәдәният буенча грантлар бәйгесе уздыра. Бәйгенең беренчел нәтиҗәләренә караганда, 15 җирлек (Бишмунча, Бута, Борискино, Багряж-Никольский, Югары Акташ, Елховой, Колшәрип, Кичүчат, Кузайкино, Яңа Никольский, Яңа Троицкий, Рус Акташы, Иске Михайловка, Сәрән, Ямаш) тракторларга асылмалы җайланмалар сатып ала алачак, Миңнебай станциясендә яңа төзелгән мәдәният йорты территориясе төзекләндереләчәк. 9 җирлек «Татнефть» компаниясенә «Сулыклар төзү һәм эчәргә яраклы су белән тәэмин итү» юнәлеше буенча грантлар конкурсында катнашты һәм җиңүчеләр булды. 2022 елда 3 су башнясы һәм 16 км суүткәргеч торбалар сатып алуны көтәбез.

Район Башкарма комитетының 2021 елның 1 сентябрәндәге карары нигезендә «Инженерлык чөлтәрләре» муниципаль унитар предприятиесе 51 торак пунктка гарантия бирүче буларак билгеләнде. 2021 елның ноябрәндә Кәләй станциясе, Яңа Троицкий, Шегурча, Ямаш, Кызыл Тау, Рокашево, Чуаш Сәрәнә, Кителга, Борискино, Березовка торак пунктлары буенча төзелгән килешүләр

«Татэнергосбыт» бердәм хисап үзөгә (ЕРЦ)га тапшырылды. Агымдагы елның 1 октябрәнән Яңа Троицкий, Ямаш, Шегурча, Кызыл Тау торак пунктлары буенча су белән тәэмин итүгә карата түләүләр кертелде. Халык белән исәп-хисап норматив яисә исәп-сметчигы күрсәткечләре буенча ясала. Агымдагы елда су белән тәэмин итүгә һәм кулланыла торган суны исәпкә алуға шартнамәләр тәзү эше дәвам итәчәк.

2014 елдан район жирлекләрендә жирле референдумнар үткәрелә һәм гражданның үзара салымы темасы безнең район өчен актуаль булып калуын дәвам итә. һәр бер сум акчага республика бюджеты өстәмә рәвештә тагын дүрт сум бүлеп бирә, жыелган средстволар жирлекләрдә төрле проектларны финанслауга жиберелә. Әлеге программа авыл халкының гражданнык активлыгын арттыруга юнәлтелгән һәм ул безнең жирлекләренең актуаль мәсьәләләрен хәл итү өчен яңа мөмкинлекләр бирә.

Үзара салым программасы – уртақ финанслау программасы булганлыктан, 2014 елдан башлап, ел саен халык һәм республика бюджеты акчасын исәпкә алып, районның авыл жирлекләре 25 дән 70 миллион сумга кадәр акча алды. Программа гамәлдә булган чорда Әлмәт районы 200 миллион сумнан артык акча жәлеп иткән. Шунисын да билгеләп үтәргә кирәк, районның иң зур торак пунктлары – Түбән Мактама, Рус Акташы, Тихоновка авылларында жыеннар уңышлы уза. 2021 ел жыеннарында авылларны су белән тәэмин итү системаларын норматив хәлгә китерү мәсьәләләренә өстенлек бирелде. Шулай ук жыеннарға традицион сораулар чыгарылды: юлларны ремонтлау һәм тәзү, урамнарны яктырту, территорияләренә төзекләндерү.

Шәхси хужалыкларга булышлык итү сәт терлекчеләге белән шөгыйльләнуңе шәхси йорт яны хужалыкларга ярдәм итүнең республика программасы форматында тормышка ашырыла.

2018 елдан әлеге программа кысаларында 18 мини-ферма төзелде (Кичү, Нагорный, Бишмунча, Илтән-Бута, Кама-Исмәгыйль, Яңа Елань, Яңа Кәшер, Яңа Нәдер, Мәмәт, Сөләй, Ямаши, Ямаш). Татарстан Республикасы бюджетиннан программада катнашучыларга 5 млн 400 мең сум акча түләнде. Районның шәхси йорт яны хужалыклары өчен үзәкләштерелгән азык эзерләүне оештыру өчен 11 ПРФ-145 пресслап жыю агрегаты һәм КРП-302 Berkut 2 чапкычы сатып алуға субсидия бирелде. Печән чорында механизация шәхси хужалыкларга бирелә. 2021 елда яңа агрегатлар ярдәмендә 3462 рулон печән һәм 1518 рулон салам эзерләнде.

Агымдагы елда эшчәнлекнең өстенлекле юнәлешләре булып кала:

- авыл халкының эшлекле активлыгын арттыру һәм авылда кече хужалыкларны үстерү программаларында катнашучылар санын арттыру;
- гражданның үзара салым акчаларын үз вакытында үзләштерү;
- су жыю скважиналарын лицензияләү чараларын үткәрү, авыл халкын сыйфатлы эчәр су белән тәэмин итү, авыл жирлекләренең торак-коммуналь хужалык эшен оештыру, халыкны су белән тәэмин итү буенча килешүләр тәзү;
- авыл жирлекләрендә формалашмаган һәм файдаланылмый торган жирләренә һәм мөлкәтне ачыклау һәм аларны әйләнәшкә кертү.

СӘЛАМӘТЛЕК САКЛАУ

2021 елда районда 2177 бала туган, бу узган елга караганда 127 гә кимрәк. 2021 елда Татарстан Республикасының барлык районнарында да туучылар санының кимүе күзәтелә һәм Әлмәт буенча әлеге сан 1000 балага 10,5 дәрәжәсендә.

2021 елда халыкның гомуми үлеме 100 мең кешегә 14,8 кеше туры килә, үлүчеләр саны 3085.

Табигый үсеш күрсәткече икенче ел тискәре буларак бәяләнә һәм 1000 кешегә минус 4,3 тәшкил итә. Татарстан Республикасы буенча 2021 елның 12 аенда табигый үсеш күрсәткече 1000 кешегә минус 5,0 дәрәжәсендә.

Медицина учреждениеләренең алга киткән чөптәре районның үзенчәлегә, бу халыкка үз шәһәрендә беренчел, махсуслаштырылган һәм югары технологияле медицина ярдәмен алырга мөмкинлек бирә.

2022 елның 1 январенә 7 дөүләт автоном медицина учреждениесе, «Татнефть» ААЖ һәм Әлмәт шәһәренең медицина-санитария часте, республика сәләмәтлек саклау учреждениеләренең 8 филиалы эшли. Беренчел медицина ярдәме алу мөмкинлегә 51 ФАП, 3 гомуми практика табибы һәм педиатрия офисы, 7 табиблык амбулаториясе һәм 2 участок хастаханәсе эше аша тәэмин ителә.

«Татнефть» компаниясенең шактый финанс кертемнәре нәтижәсендә, кыска вакыт «Татнефть» ААЖ һәм Әлмәт шәһәренең медицина-санитария часте региональ медицина диагностика үзәген (РМДЦ) тәзү һәм файдалануга тапшыру программасы гамәлгә ашырылды, ул йөрәк-кан тамырлары хирургиясе, травматология һәм ортопедия, офтальмология, урология буенча республикабызның көньяк-көнчыгыш төбәгендә яшәүчеләргә югары технологияле медицина ярдәме күрсәтә.

Төбәк медицина диагностика үзәгә ачылганнан бирле йөрәккә 2677 операция, 25585 коронар-ангиография, 9136 коронар артерияләрен стентацияләү, 1284 электрокардиостимуляторларны имплантацияләү, йөрәк тайхиаритмияләре (РЧА криоаблация) вакытында 1000 операция ясалды, 876 дан артык эре буыннарны эндопротезлау башкарылды.

Гибрид технологияләрне кулланып йөрәккә һәм кан тамырларына аорталь клапанны транскатетер протезлау, аневризм вакытында аортартларны эндопротезлау кебек нәтижәле, аз инвазив оператив операцияләр үзләштерелде һәм гамәлгә кертелде. Бүгенге көндә 108 шундый операция үткәрелде.

2021 елда йөрәк ритмын бозуның тахисистик формалары вакытында 30 криоаблация операция башкарылды. Бу операциядән соң күзтелә торган катлауланулар үсешенә бәйле радиоешлыклы аблация фонунда кайбер өстенлекләргә ия. Операцияләр Мәскәүдән килгән Россия әйдәп баручы белгечләре белән берлектә үткәрелде.

2020 елның декабрәндә Республика онкология диспансерының Әлмәт филиалы радиология корпусын файдалануга кертү онкология авырулары булган пациентларны радиотерапевтик дөваллау мөмкинлеген шактый арттырырга, (онкология авыруларының 80%ы өлегә төр терапиягә мохтаж, аны алу өчен Казан шәһәренә бару мәжбүри иде), гомер озынлыгын арттырырга һәм онкология авырулары булган пациентларның үлүләрен киметергә мөмкинлек бирде.

2021 елның сентябрәндә «Перинаталь үзәкле Әлмәт балалар шәһәр хастаханәсе»ның балалар хирургия корпусы файдалануга тапшырылды һәм үз эшчәнлеген башлады.

2019 елның декабрәндә Әлмәт районында «Әлмәт муниципаль районының сәләмәтлек саклау өлкәсендә кадрлар сәясәте» дигән 5 еллык муниципаль программа расланды. 2022 елның 1 январенә районда 337 табиб эшли (шуларның 15е-авыл жирлегендә).

Узган елда гына да 62 табиб эшкә алынган, шул исәптән 13 табиб – яшь белгеч (ординатура тәмамланганнан соң 10 кеше, 3 кеше – ВУЗ тәмамлаганнан соң, 14 табиб башка ведомстволардан жәлеп ителгән).

«Татнефть» компаниясенең финанс ярдәме һәм 11 муниципаль фатирда капитал ремонт ясау нәтижәсендә районга Россия Федерациясенең башка

төбәкләреннән һәм Татарстан Республикасының башка районнарыннан 10 табиб жәлеп ителде.

«ТР хөкүмәте грантлары» республика программасы буенча 2014 елдан бирле районга 125 табиб жәлеп ителгән, шулар арасынан 17 табиб 2021 елда. «Земский доктор» программасы буенча узган ел 4 белгеч эшкә урнаштырылды.

Нәтижәдә, 2022 елның 15 январенә сәламәтлек саклауның беренчел звеносы 130 табиб һәм 122 урта медицина хезмәткәре белән комплектланды. 2021 елда медицина университетларына максатчан программа нигезендә укырга мөктәпне тәмамлаган 15 кеше, ординатура программасы буенча укырга 7 яшь табиб-белгеч жиберелде.

2021 елда Татарстан Республикасында бердәм медицина мәгълүмат системасына планлы күчү тәмамланды, ул структуралаштырылган электрон медицина документларын формалаштырырга һәм аларны федераль дәрәжәгә жиберергә, шул исәптән РФ дәүләт хезмәтләре порталының шәхси кабинетының «Минем сәламәтлегем» өлешендә медицина ярдәме күрсәтүнең барлык очракларын чагылдырылган мәгълүматларың интеграцияләнгән электрон медицина картасына, федераль электрон регистратурага тапшырырга мөмкинлек бирә.

Сәламәтлек саклауның цифрлы контурынын булдыру максатында Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгы тарафыннан Татарстан Республикасы бердәм медицина мәгълүмат системасында тулы кыйммәтле эш алып бару өчен өстәмә электрон цифрлы имзалар булдырылды.

2021 елда Әлмәт районында «Мәгълүмати инфраструктура» федераль проекты кысаларында интернетка 47 фельдшер-акушерлык пункты тоташтырылды. Авыру тарихын электрон рәвештә алып бару өчен Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгы тарафыннан ФАПларга 51 автоматлаштырылган эш урыны куелды.

«Татнефть» компаниясе ярдәме белән хисап елында Әлмәт үзәк район хастаханәсе поликлиникасы, 3 нче шәһәр поликлиникасы, балалар поликлиникасы, хатын-кызлар консультациясе, «Татнефть» ААҖ һәм Әлмәт шәһәренең медицина-санитария часте базасында «Пациентларны маршрутларлаштыруның бердәм үзәге» проектын гамәлгә ашыру дөвам итте. Шул ук вакытта районның медицина оешмаларына шалтырату мөмкинлеге турында мөрәжәгатьләр санының шактый кимүе теркәлдә. Бердәм үзәк эше дөвам итәчәк.

Тармакның 2022 елга бурычлары:

- халыкның сәламәтлеген саклау, үлемне булдырмый калу һәм гомер озынлыгын арттыру;
- беренчел медицина ярдәменнән һәркемнең файдалану мөмкинлеген арттыру:
 - белгечләрнең консультациясен көтү һәм диагностик тикшеренүләр үткөрү вакытын кыскарту;
 - профилактик карауларны барлык яшьтәге кешеләр арасында арттыру;
 - сәламәтлек саклау тармагында кадрлар кытлыгын киметү өчен районга табиблар жәлеп итү;
 - укытуның иң яңа методикаларын кулланып, белгечләрнең квалификациясен күтәрү;
 - яңа перинаталь үзәкне (бала тудыру йортын) проектлау;
 - район үзәк хастаханәсенең стационары бинасын капитал ремонтлау һәм яңа корпусын төзү.

ХАЛЫКНЫ СОЦИАЛЬ ЯКЛАУ

Хисап чорында районның 64 меңнән артык кешесе: Бөек Ватан сугышы ветераннары, хезмэт ветераннары, сугыш хәрәкәтләре ветераннары, реабилитациялэнгән гражданныр,инвалидлар, инвалид балалар, Чернобыль АЭС һәлакәтен бетерүдә катнашучылар, ятим балалар, күп балалы гаиләләр, авыр тормыш хәлендә калган гаиләләргә социаль ярдәм чаралары алды. Аларга бер миллиард сумнан артык адреслы ярдәм күрсәтелде.

Районда 10,5 меңнән артык инвалид яши, шуларның 800 гә якыны инвалид балалар, 1 меңнән артыгы балачактан инвалидлар исемлегендә. Хисап елы дәвамында 849 өлкән һәм 154 инвалид балага тернәкләндерү үзәкләренә, 141 кешегә социаль-тернәкләндерү бүлекләренә юлламалар бирелде.

Социаль яклау идарәсе аша 2 мең 217 күп балалы гаилә төрле социаль ярдәм чаралары ала. Бу гаиләләргә ярдәм итү өчен ел дәвамында 600 млн сум күләмендә акча бүленде.

Дәүләт социаль ярдәме, шул исәптән социаль контракт нигезендә, аларга бәйле булмаган сәбәпләр буенча, уртача жан кереме Татарстан Республикасында билгеләнгән яшәү минимумы күләменнән түбәнрәк булган аз керемле гаиләләргә һәм аз керемле ялгыз яшәүче гражданнырға күрсәтелә.

Үткәрелгән эш нәтижәсендә 56 кеше үзмәшгүль буларак теркәлдә, 112 кеше эшкә урнаштырылды, 68 гаиләгә авыр тормыш ситуациясен жиңеп чыгуда ярдәм ителде. Нәтижәдә, социаль килешү төзү юлы белән, 395 гаиләгә 25 млн 901 мең сумлык дәүләт социаль ярдәме күрсәтелде.

2021 ел башында «Забота» социаль ярдәм чараларын күрсәтү буенча цифрлы платформа эшли башлады. Кушымта аша халык кирәкле мәгълүматны алырга, 8 социаль ярдәм чарасы буенча түләүләр алуға гариза тутырырга мөмкин.

2022 елга өстенлекле бурычлар:

- социаль ярдәм чараларын үз вакытында һәм сыйфатлы күрсәтүне тәмин итү;
- социаль контрактлар кысаларында гражданнырны социаль адаптацияләү программаларын гамәлгә ашыру аша ярлылык дәрәжәсен киметүне тәмин итү;
- социаль хезмәт күрсәтү өлкәсендә дәүләтнеке булмаган секторын үстерү.

ӘЛМӘТ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ВЕТЕРАННАР СОВЕТЫ

Районда 46 меңгә якин пенсионер, Бөек Ватан сугышы ветераннары – 31 кеше, тыл хезмәтчәннәре – 761 кеше, һәлак булган һәм үлгән сугышчыларның тол хатыннары-229 кеше, 12,5 мең пенсионер предприятие, учреждениеләр, оешмаларда, авыл хужалыгында шәхси фермер һәм ярдәмче хужалыкларда, башка тармакларда эшли.

Ветераннар Советы координацияләүче үзәк булып тора һәм 98 башлангыч ветераннар оешмасын (61 шәһәрдә, 37 авылда) берләштереп, өлкән буын гражданнырның мәнфәгатьләрен яклау һәм ролен күтәрү буенча максатчан эш алып бара.

«Буыннарның өзлексез элементәсе» проектын гамәлгә ашыру кысаларында сугыштан соңгы елларда вафат булып «Фидакарь хезмәт өчен» медале белән бүләкләнүчеләр турында мәгълүматларын жыю алып барыла. 2021 елда 50 тыл хезмәтчәне, Бөек Ватан сугышында катнашкан 7 кеше хакында мәгълүматы тупланды, «Буыннарның өзлексез элементәсе» фильмы төзелде.

2021 елда 3 укучы «Растим патриотов России» бөтенроссия бәйгесендә жиңүче булды, муниципаль этапта 100дән артык укучы катнашты, 27 укучы ветераннар Советы дипломнары белән бүләкләнде. Шулай ук мөктәп,

предприятие һәм оешмаларның музейлары һәм экспозицияләре бәйгесе үткәрелде, чарада катнашырга 20 музей теләк белдерде. Жиңүчеләр грамоталар һәм кыйммәтле бүләкләргә лаек булды. Конкурс йомгалары буенча «Татнефть»компаниясенә Сәнәгий һәм экологик иминлек үзәге музей («Елхофнеть» идарәсе) турында фильм төзелде, ул бөтенроссия конкурсында 1 урынны яулады.

Хисап елында Бөек Ватан сугышы ветераннарына, тыл хезмәтченнәренә, сәяси репрессияләрдән зыян күрүчеләргә, тол хатыннарга, кайнар нокталарда һәлак булган һәлак булган сугышчыларның аналарына, Чернобыль АЭС инвалидларына 2 меңнән артык бүләк тапшырылды.

Ветераннар Советы актив рәвештә «Тарихи хәтер» проектын гамәлгә ашыра:

– виртуаль музейга урнаштыру өчен Бөек Ватан сугышында катнашкан 10 кешенең истәлекләре жиңбәрелде;

– сугышта катнашучыларның барлык һәйкәлләре, күмү урыннары тикшерелде;

– ижтимагий оешмалар белән берлектә ачык һавада музей булдырылды, аның экспонатлары – «Ветеран» һәм « 116 Биеклек» эзләү отрядлары материаллары;

Ел саен 14 спорт төре буенча «Өченче яшь» спартакиадасы уздырыла: шахмат, шашка, бильярд, йөзү, теннис, дартс, ату, скандинав йөреше, волейбол, мини футбол, велокросс, «Күңелле стартлар», кросс һәм башкалар. Хисап елында спартакиадада 20 дән артык команда катнашты.

Шунысы куанычлы, Бөек Ватан сугышында Жиңүнең 76 еллыгына багышланган «Өченче яшь» XI республика спартакиадасында безнең жыелма команда мактаулы беренче урынны алды.

Шәһәр пенсионерлары өчен спорт инвентарьләренең прокат пункты эшли: велосипедлар, скандинавия йөреше өчен таяклар, яңадан да 520 пар скандинавия таяклары һәм 17 велосипед сатып алынды.

Хисап елында эш нәтижәләре буенча казанышлар:

«1941-1945 еллардагы Бөек Ватан сугышының гаилә фотохроникалары» бөтенроссия бәйгесе жиңүчеләр – 1 урын;

– музейларның бөтенроссия бәйгесе – 1 урын;

– бөтенроссия иншалар бәйгесе – 1 урын (3 эш);

– «Өченче яшь» спартакиадасының республика конкурсы – 1 урын;

– «ТР Ветераннар берлеге» тарафыннан оештырылган республика мәктәп музейлары бәйгесе – 6 грамота.

2022 елга бурычлар.

– «Актив озак яшәү – яшәү сыйфаты» программасын алга таба гамәлгә ашыру;

– төрле социаль программаларда катнашу өчен пенсионерларның күпчелеген жәлеп итү;

– яшьләргә рухи-әхлакий һәм хәрби-патриотик тәрбияләү, тарихи хәтерне саклап калу эшен оештыруны дәвам итү.

МӘГАРИФ

Район мәгариф системасы эшчәнлегә белем бирүнең сыйфатын, конкурентлык сәләтен күтәрүгә, белем бирү процессының имин һәм уңайлы шартларын булдыруга юнәлтелгән.

Районда 89 мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе, 2 муниципаль белем бирү үзәге (мәктәп/бакча), 12980 бала йөри торган 2 шәхси мәгариф учреждениесе

эшләр килә. Мәктәпкәчә белем бирү программасы 3 яшьтән алып 7 яшькә кадәрге барлык балаларны да үз эченә ала.

2021 елда балалар бакчаларында урыннар белән тәэмин итүгә ата-аналарның ихтыяжын канәгатьләндерү максатыннан 54 ясле төркеме (1260 бала) тупланды. Районда 2 айдан 8 яшькә кадәрге балалар өчен мәктәпкәчә белем алу мөмкинлегенә 99,5% тәшкит итә (2020 елда – 91,3%).

Балалар бакчаларында сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән-туберкулез интоксикациясе, күрү, ишетү, сөйләм, интеллект, терәк-хәрәкәт аппараты, аллергия авырулары булган балаларның сәламәтлеген профилактикалау һәм коррекцияләү максатында 925 кешене колачлаган махсус төркемнәр эшләр килә. 2021 елда 53, 39 нчы балалар бакчаларында сөйләм бозылган балалар өчен өстәмә ике төркем ачылды.

Районның мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләре 4 ел дәвамында «Татнефть» компаниясенең «Белем бирү мохитенең югары сыйфаты» уртак проекты кысаларында эшлиләр. Әлеге проект ярдәмендә балалар бакчаларында белем бирү программалары авторлары белән бергә вариатив белем бирү мохите кертелде, ECERS-R шкалалары буенча үткәрелгән бәяләүне исәпкә алып, эчке кичкеләрне үзгәртеп кору үткәрелде. Балалар бакчалары агач конструкторлар, белем бирү программалары буенча ярдәмлекләр, заманча спорт комплекслары белән жиһазландырылды. Проект кысаларында балалар бакчаларында эш «Диалог», «ОткрытиЯ», Мария Монтессори программалары нигезендә төзелгән авторлык күзәтүе процессында давам итә.

Хисап елында калабызда мәктәпкәчә белем бирү буенча бөтенроссия конференциясе үткәрелде, аның нәтижеләре буенча Әлмәттә 20 балалар бакчасы тәҗрибәсе булган «Обруч» бөтенроссия журналының тематик номеры чыгарылды.

Сыйфатлы эшнәң нәтижеләре дә сөенечле. Балалар бакчалары бөтенроссия һәм республика грантларына лаек булдылар:

– 1 нче «Бәләкәч», 27 нче «Нәни куллар» балалар бакчалары – Л.С. Выготский исемендәге Халыкара бәйгедә җиңүчеләр;

– 51 нче «Радуга», 62 нче «Тирәк» – «Сәйяр» балалар-яшүсмерләр театрларының республика фестивалендә җиңүчеләр;

– 14 нче, 21 нче, 27 нче – эшче яшьләренәң «Наше время – Безнең заман» VIII республика телевизион фестивалендә җиңүчеләр;

– 6 нчы «Жар-птица» – «Физик культура һәм спорт – начар гадәتلәргә альтернатива» бөтенроссия акциясенең «Иң яхшы ирекле инициатива» номинациясендә җиңүчеләр.

Районда 63 мәктәп эшли, шулардан: 43 урта, 11 төп, 3 башлангыч, 3 сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән балалар өчен, 1 шифаханә, 2 кичке мәктәп. 48 мәктәптә белем бирү рус телендә (алардан – 5се чуваш, 1се-мордва компоненты белән), 15 мәктәптә – татар телендә алып барыла. Татар телендә белем алучылар – 17,82%, тәрбияләнүчеләр – 12,17% тәшкит итә.

Шөһәр һәм район мәктәпләрендә барлыгы 27040 укучы белем ала. 19 мәктәпкә (15 авыл һәм 4 шөһәр) 1249 баланы 28 мәктәп автобусы йөртә. Татарстан Республикасы Президенты Р.Н. Миңнеханов ярдәме белән балаларны шөһәрнәң 17 нче, Сәрән, Сөләй, Яңа Нәдер, Кичү авылы мәгариф учреждениеләренә йөртү өчен 5 яңа автобус (3 ГАЗ, 2 ПАЗ) бүлеп бирелде.

«Цифрлы белем бирү мохите» федераль проекты исәбенә 20, 25 нче мәктәпләр, Әлмәт политехника техникумына 1 800 мең сумлык компьютерлар, программа белән тәэминчә презентация жиһазлары алдынды.

«Заманча мәктәп» федераль проекты кысаларында Елховой, Кичүчат, Яңа Троицкий, Ямаш мәктәпләре базаларында гомуми финанслау күләме 4 млн сум булган табигый-фәнни һәм технологик юнәлешле «Үсеш ноктасы» мәгариф

үзәкләре төзелде. Физика, химия, биология кабинетлары төзекләндерелде. Җиһазлар алынды: табиғый-фәнни лабораторияләр, механика, мехатроника һәм робототехника буенча уку җыелмалары.

Мәгариф сыйфатын бәяләүнең бербөтен системасын үстерү – региональ белем бирү сәясәтенең өстенлекле юнәлеше булып тора. Шул ук вакытта 11 сыйныфны тәмамлаучыларның дөүләт йомгаклау аттестациясе, мәктәп укучыларының белем алу казанышлары тышкы бәяләүнең состав өлеше булып тора. БДИ-2021 чыгарылыш сыйныф укучыларының 953 е (2020 елда – 1023 кеше, 2019 елда – 984 кеше) бирде. БДИның уртача баллы – 2021 районда барлык фәннәр буенча уртача россиянекеннән шактый югары. 7 предмет буенча (рус теле, физика, химия, тарих, география, инглиз теле, җәмгыять белеме) Әлмәт районы чыгарылыш укучыларының республиканың уртача күрсәткечләреннән югарырак.

БДИ нәтижеләре буенча чыгарылыш сыйныф укучыларының 12 эше 100 баллга бәяләнгән (2020 – 9), шул исәптән рус теле буенча – 7 (2020 – 6), информатика – 2 (2020 – 1), химия – 2 (2020 – 0), җәмгыять белеме – 1 (2020 – 1).

2 нче лицейны тәмамлаган Сабитов Айнур ике фән буенча 200 балл җыйды – рус теле һәм информатика.

Бөтенроссия, республика, төбәкара фән олимпиадаларының барлык этапларында безнең район укучылары 74 призлы урын яуладылар (2020 елда – 63, 2019 – 53). Бөтенроссия олимпиадаларының йомгаклау этабында Галиуллин Кәрим, 16 нчы мәктәпнең 11 нче сыйныф укучысы, география буенча бөтенроссия олимпиадасы призеры (укытучысы Гыйльманова Р.Ш.) булды.

2 нче лицейның «Девон» яшь геологлар командасы (житәкчесе Киселева Ирина Борисовна) VII Республика ачык геологлар олимпиадасында III урын яулады.

Педагоглар, район копилкасына яңа җиңүләр алып килеп, тәрбияләнүчеләреннән калышмыйлар. А.Ф. Хәбибуллина – «Белем җәүһәрләре» («Белем кыйммәтләре») интернет-проектлар бөтендөнья конкурсында җиңүче, IT компаниясенең туган көненә багышланган Бөтенроссия IT-конкурсының «Видеодәрес «номинациясендә җиңүче Образование.ги – Аглиева Г. Ф., 2 нче Түбән Мактама урта мәктәбе укытучысы, Хәбипова Р.З., Р.Фәхретдин исемдәге 1 нче гимназия укытучысы – «Татар теле һәм әдәбияты укытучыларына татар теле буенча халыкара олимпиадага җиңүчеләрне эзерләгән өчен ярдәм» гранты җиңүчеләре.

Телләргә саклауга юнәлдерелгән иң яхшы проектлар кысаларында 24 нче, Мәмәт авылы мәктәпләре, 2 нче лицей, 1 нче гимназия һәм 36 нчы «Тылсымлы сарай» балалар бакчасы 500 мең сумлык грант ярдәме алды.

Гомуми белем бирү учреждениеләрендә 1427 педагогик хезмәткәр, шул исәптән директор урынбасарлары (53 кеше), сыйныф җитәкчеләре (1131 кеше), педагог-психологлар (35 кеше), педагог-оештыручылар (47 кеше), өстәмә белем бирү педагоглары (110 кеше), социаль педагоглар (4 кеше), Юнармия штаблары җитәкчеләре (54 кеше), балалар хәрәкәте кураторлары (61 кеше) тәрбия эшчәнлеген тәэмин итә.

Мәктәпләрдә уңайлы уку һәм үсеш өчен шартлар тудырылган. Тәрбия эшендә уңай эмоциональ мохит формалаштыру төп вектор булды.

Һәр мәктәптә үзенең уникаль проекты эшли башлады. 20 мәктәптә заманча «Һава мәктәбе» пластик театры ачыкланды, 27 мәктәптә сабийлар өчен «Иң яхшы сәламләү практикалары» кулланыла. Барлык мәктәпләрдә дә депутатлар ярдәме белән җиһазландырылган шахмат зоналары эшли. Ата-аналар балаларын түгәрәкләргә һәм секцияләргә, федераль әһәмияттәге «Балаларга өстәмә белем бирү навигаторы» бердәм порталы аша яза алалар.

Узган ел «Кванториум» балалар технопаркы – пионерлар Йорты» «Яшь профессионаллар» (WorldSkills Russia) региональ чемпионаты майданчыгы булды. Бу юнәлештә беренче жиңүләр дә бар: кванториумда тәрбияләнүчеләр, Татарстан Республикасы жыелма командасы әгъзалары Уфа шәһәрәндә узган «Яшь профессионаллар» (WorldSkills Russia) Бөтенроссия чемпионатының финалында «Виртуаль һәм өстәмә чынбарлыкны эшләү – юниорлар»компетенциясе буенча призерлар булдылар. «Яшь профессионаллар» WorldSkills Russia региональ чемпионаты нәтижәләре буенча 2021-2022 елларда яңа циклдагы 14 медаль яуланган: 4 алтын, 4 көмеш, 5 бронза; 1 профессиональлек өчен.

Кванториум инженерлык лицеена «АГРО НТИ 2021» Бөтенроссия конкурсы эстафетасын тапшырды. Конкурстың тантаналы ачылышы ТР Президенты Р. Н.Миңнеханов, РФ инновацияләргә ярдәм Фонды генераль директоры киңәшчесе И. М. Бортник катнашында РФ инновацияләргә ярдәм фонды булышыгы белән узды. «Агро НТИ-2021» Башкортостан, Татарстан, Пермь, Ставрополь крайлары, Самара һәм Саратов өлкәләреннән 170 укучыны берләштерде.

Районда 3 югары, 7 урта һөнәри белем бирү учреждениесе эшли, аларда 8904 студент шөгылләнә.

«Өлмәт политехника техникумы» Татарстан Республикасының иң эре урта һөнәри белем бирү учреждениеләренең берсе, биредә 14 белгечлек буенча техникумда 2500 студент белем ала.

2021 елгы «Яшь профессионаллар» илкүләм чемпионатында техникум студентлары 4 компетенция буенча катнаштылар: коры төзелеш һәм штукатур эшләре (юниорлар)-1 урын, челтәр һәм системалы идарә итү – 2 урын, прототиплар ясау -2 урын, маляр һәм декоратив эшләр (юниорлар) – профессиональлек өчен медальон.

2021 елда узган Яшь профессионаллар» төбәк чемпионатында техникум студентлары 24 компетенция буенча 23 призлы урын, I урын – 6 (компетенцияләр буенча: аддитив житештерү, челтәр һәм системалы идарә итү, маляр һәм декоратив эшләр, коры төзелеш һәм штукатур эшләр, нефть һәм газ чыгару), II урын – 8 (компетенцияләр буенча: прототиплар ясау, маляр һәм декоратив эшләр, коры төзелеш һәм штукатур эшләр, электромонтаж, челтәр һәм системалы идарә итү, сәнәгать автоматикасы, нефть һәм газ чыгару, виртуаль һәм газ чыгару, виртуаль һәм өстәмә чынбарлык.; III урын-9 (компетенцияләр буенча: жиңел автомобильләре ремонтлау һәм аларга хезмәт күрсәтү, сәнәгать механикасы һәм монтаж, компьютер уеннарын 3D модельләштерү, плитка белән тышлау, коры төзелеш һәм штукатур эшләре, челтәр һәм системалы идарә итү, плотница эше, нефть һәм газ чыгару, мехатроника, 1С платформасында бизнес өчен программа чишелешләре: предприятие;) «CAD «инженер дизайны»компетенциясе буенча профессиональлек өчен медаль.

Шунысы куанычлы, ««Яшь профессионаллар» федераль проекты гранты кысаларында оештырылган «Мәгариф» илкүләм проектында техникум студентлары биш остаханә буенча төбәк чемпионатында призлы урыннар алдылар, ә уку полигоны «Нефть һәм газ чыгару» компетенциясе буенча чемпионатны уздыру майданчыгы булды. Икенче тапкыр техникум Ворлдскиллс союзы тарафыннан «Россиянең иң яхшы 100 урта һөнәри белем бирү учреждениесе» исемлегенә кертелде.

«Цифрлы белем бирү мохите» федераль проекты кысаларында техникум базасында «IT-куб» балаларга цифрлы белем бирү үзәге, Татарстан Республикасында икенче заманча жиһазлы 7 клуб эшли: «Python да программалаштыру», «Java да программалаштыру», «VR/AR-кушымталар эшләү»,

«Системалы администрирование», «Алгоритмика һәм логика нигезләре», «Цифрлы гигиена һәм зур мәгълүматлар белән эш», «Мобиль эшләнмә.

2021 елда үзәктә 8 яшьтән 17 яшькә кадәр 394 укучы белем алган. Хәзерге вакытта жиде юнәлеш буенча 554 укучы белем ала. Барлыгы укучылар арасында ике елдан да артмаган аерма белән 43 төркем оештырылды. Дәрәсләр куб юнәлешләре буенча квалификация күтәрүне узган укытучылар тарафыннан үткәрелә. Уку вакытында барлык укучылар өчен төрле хакатоннар, воркшоплар, викториналар, олимпиадалар һәм конкурслар оештырыла. 2021 ел эчендә барлыгы 815 катнашучы белән 17 бәйге узды, алты массакүләм чарасы үткәреләп, аларда 2089 кеше катнашты.

Хәзерге вакытта үзәк базасында 15-16 яшьлек балаларны Яндекс академиясенә Python телендә программалаштыруга өйрәтү өчен лицей мәйданчыгы оештырылды.

Техникум «Демография» илкүләм проектында пенсия алды яшендәге затларны, коронавирус инфекциясеннән зыян күргән затларны әзерләү, «Мәшгульлеккә ярдәм итү» программалары буенча актив катнаша, 2021 елда 71 кеше һөнәри белем бирү программалары һәм 50 кеше өстәмә һөнәри белем бирү программалары буенча әзерлек узды, «Веб-технологияләр» һәм «Жиңел автомобильләргә ремонтлау һәм аларга хезмәт күрсәтү»компетенцияләре аеруча зур ихтыяж белән кулланыла.

2021 елда техникум Ворлдскиллс берлегенә тагын бер программасын – «5000 оста « программасын тормышка ашыруда катнашты, аның кысаларында «Сәнәгать механикасы һәм монтажи» компетенциясе буенча остаханә базасында бөтен Россиядән – Калининградтан Ерак Көнчыгышка кадәр 26 педагогик хезмәткәр укытылды.

«Киләчәккә билет» проекты тормышка ашыру техникум базасында шәһәрнең 7 гомуми белем бирү мәктәбендә белем алучы 100 укучыга һөнәри сынаулар узарга мөмкинлек бирде.

«Татарстан Республикасының 50 инновацион идеясе» республика конкурсы («Мәгарифтә инновацияләр» номинациясендә жиңүче, «Перспектива»номинациясендә жиңүчеләр).

Фән һәм технологияләр елы нәтижеләре дип техникумның «Зур тәнәфес» Бөтенроссия конкурсында жиңүен дә санарга мөмкин. Татарстан Республикасынан ярымфиналга 46 кеше, шул исәптән 24 кеше – политехник техникум студентлары чыкты.

Финал Түбән Новгород шәһәрәндә узды, республикадан 25 кеше катнашты, шуларның 11е – Әлмәт политехника техникумы студентлары. Нәтижәдә, техникумның 7 студенты жиңүче булды (аларның 4се-1 миллион сум, 3 студент-200әр мең сумлык сертификат һәм 24 студент-ярымфиналчы һәм финалистарга Россиянең тарихи урыннарына юлламалар рәвешендә бүләкләр тапшырылды). 3 укытучы һәрберсе 150 мең сум күләмендә грантлар алды.

«Зур тәнәфес» бөтенроссия бәйгесе нәтижеләре буенча Әлмәт политехника техникумы Россиянең иң яхшы уку йорты дип танылды. 2 миллион сумлык Сертификат һәм бәйгенең символы-күчмә байрак безнең командага Россия Федерациясе мәгариф министры Сергей Сергеевич Кравцов тарафыннан тапшырылды.

«Әлмәт сәүдә-икътисад техникумы» дәүләт автоном һөнәри белем бирү учреждениесе «Ворлдскиллс Россия» стандартлары буенча «Бухгалтерлык исәбе», «Эшмәкәрлек» компетенцияләрендә демонстрацион имтиханнар үткәрү үзәге булып тора. Юныс Әхмәтжанов исемендәге Халыкара милли аш-су осталары конкурсында техникум студенты Баширяк Нурия III урынны яулады. «Абилимпикс» мөмкинлекләре чикле затлар һәм инвалидлар арасында һөнәри

осталык буенча VII Милли чемпионатның « Фотограф-репортер» компетенциясе буенча республика этабында Шәфигуллина Наилә II урынга чыкты.

2021 елда Сәүдә-икътисад техникумында яңа белгечлек – кунакханә эше ачылды.

Ф.З. Яруллин исемдәге музыка көллияте студентлары отчет елында 54 муниципаль, республика, бөтенроссия һәм халыкара конкурсларда катнаштылар, 116 кеше жиңүче булды.

Укытучылар һәм студентлар шәһәр концертларында һәм чараларында, онлайн-концертларда, төрле проектларда («Арт-гостиная», «Музейда музыка», «Студентлар спектакльләре», «Дуслык веногы», «Рухият хәйрия фонды»ның белем бирү проектлары) актив катнашалар.

2021-2022 уку елында «Әлмәт һөнәри көллияте» студентлары саны 874 кешегә житте. Татарстан Республикасының «Яшь профессионаллар» (WorldSkills Russia) төбәк чемпионатында «Житештерүдә команда эше» компетенциясендә 3 студент жиңүче булды, World Skills стандартлары буенча Татарстан Республикасы жыелма командасының киңәйтелгән составына керде. 3 студент «Металл конструкцияләр житештерү», «Сәнәгать механикасы һәм монтаж», «Электромонтаж» компетенциясе буенча чемпионатның призерлары булып тора. «Электромонтер» һөнәр буенча һөнәри осталык республика конкурсында көллият студенты жиңүгә иреште.

«Әлмәт медицина көллияте» студентларын әзерләү өч юнәлеш буенча алып барыла: Дәвалау эше, Шәфкать туташлары эше һәм Фармация. Көндезге формада-833 кеше, көндезге – читтән торып уку формасында-115 кеше белем ала, кабул итү планы 100% ка үтөлгән һәм 234 кеше тәшкил иткән, чыгарылышларның 58% ы дәүләт сәламәтлек саклау системасында эшкә урнаштырылган.

2021 елның октябрәнән декабрәнә кадәр Әлмәт медицина көллияте студентлары медицина оешмалары хезмәткәрләренә ярдәмгә килделәр. Көнәнә 50дән артык студент, чакыруларны кабул итү, пациентларның торышын дистанцион тикшерү, шул исәптән COVID-19 яңа коронавирус йогышы диагнозы белән расланган контрольне гамәлгә ашыру өчен, колл-үзәкләрдә, медицина оешмалары регистраторларында эшләп, Әлмәт шәһәренә белем бирү учреждениеләрендә санитар-агарту эшен актив башкардылар. һәр учреждение уртак эшкә кулдан килгәнчә өлеш кертте.

Әлмәт физкультура көллияте студентлары шәһәр чараларында куркынычсызлыкны тәмин иттеләр. «ФОРПОСТ» куркынычсызлык хезмәтенең эше югары дәрәжәдә оештырылган. ТР «ФОРПОСТ» жәмәгать тәртибен саклау буенча яшьләр формированиеләренә республика спартакиадасының зона этабында АКФК студентлары I урынны яуладылар. «Компас-3DDA компьютер графикасы» Бөтенроссия олимпиадасында КНИТУ-КАИның Әлмәт филиалы студентлары 1 һәм 2 урыннарны алдылар, 09.03.03 Гамәли информатика юнәлеше буенча бакалавриатны тәмамлаучылар өчен федераль интернет-имтиханда катнаштылар, көмеш һәм бронза сертификатларга ия булдылар.

Әлмәт укучылары һәм студентлары Counter-Strike: Global Offensive дисциплинасы буенча КНИТУ–КАИ базасында оештырылган киберспорт турнирларында актив катнаштылар.

Ел нәтижәләре буенча А.Н.Туполев исемдәге Казан фәнни-тикшеренү техник университетының Әлмәт филиалы – КАИ һөнәри белем бирү өлкәсендә һәм бакалавриат әзерләү юнәлешләре буенча белем бирү эшчәнлеген алып баруга лицензия алды: Бизнес-информатика, Машина төзелеше, Педагогик белем (әзерлекнең ике профиле), архитектура мохите һәм магистратура дизайны – Информатика һәм исәпләү техникасы. Үз көчләре белән 2620,25 мең сумлык

фәнни-тикшеренү һәм тәҗрибә-конструкторлык эшләре башкарылды (заказчылар: В.Д. Шашин исемендәге «Татнефть» ГАҖ, Әлмәт заводы «Радиоприбор» АҖ). РИМЕРА-АЛНАС АҖ белән 1000,0 мең сумлык килешү дәвам итә.

«ТИСБИ» идарә университеты Әлмәт филиалы тарафыннан «Белгород кооперация, икътисад һәм хокук университеты» ВО коммерцияле булмаган автоном оешмасы һәм Екатеринбург шәһәрндәге «Гуманитар университет» белән 2 млн сумлык фәнни эшләр башкару турында килешү төзелде.

2021 елда Әлмәт дөүләт нефть институты төп белем бирү программаларының ребрендингын гамәлгә ашырды, ул белем бирүнең проект форматын һәм укучыларның индивидуаль белем алу траекторияләрен гамәлгә ашыруга юнәлдерелгән. һөнәри компетенцияләрдән тыш, барлык студентлар да киңәйтелгән цифрлы компетенцияләр алачак. Студентлар белем бирү программасы кысаларында, югары белем турындагы дипломнан тыш, эшче һөнәре турында таныклык һәм һөнәри яңадан әзерлек турында диплом алу мөмкинлеге алды.

Узган елның маенда «Yokogawa Electric Corporation» корпорациясе институтка Petro-SIM инженер программа белән тәэмин итүгә 10 лицензия тапшырды, кайбер укытучыларны ПО мәгълүматлары белән эшкә өйрәтөчәк. Сәнәгать модельләштерү технологияләренең тупланган үзәген булдыру планлаштырыла. Уку процессында Petro-SIM куллану, курс проектларын үтәү, квалификация эшләре, тикшеренү эшләре планлаштырыла. Инвестицияләренең гомуми күләме 1 млн долларга якын тәшкил итәчәк.

Вакийгаларга бай ай булды:

– ӘДНИ командасы «PetroCup нефть һәм газ ятмаларын эшкәртү белән идарә итү буенча Бөтенроссия студентлар олимпиадасында» катнашты һәм II урын яулады. Олимпиадада Мәскәү, Санкт-Петербург, Новосибирск, Төмән, Әлмәт, Самара, Томск, Ижевск, Уфа һәм Ухта нефть вузларынан барлығы 14 команда килгән иде;

– автоматлаштыру һәм мәгълүмати технологияләр кафедрасы студентлары автоматлаштыру нигезләре һәм техник системаларда идарә итү буенча IV Халыкара олимпиада призерлары һәм жиңүчеләре булдылар. Олимпиада Уфа дөүләт нефть техник университеты (УГНТУ) IT-институты базасында шәхси һәм команда зачетында дүрт техник юнәлеш буенча үткәрелде. УГНТУ мәйданчыгы Россиянең һәм якын чит илләрнең алдынгы техник вузларынан 200дән артык студентны берләштерде;

– 706 урынлык 2 яңа уңайлы студентлар тулай торагы файдалануга тапшырылды һәм студентлар урнаштырылды. Тулай торақ халыкара стандартларга туры килә. һәр бүлмә санузел һәм кухня белән жиһазланган, «акыллы йорт».. системасы эшли. һәр катта дәрәсләр өчен аудиторияләр, кер юу һәм киптерү бүлмәләре бар.

2021 елның июлендә Кытайның Дунъян шәһәре белән Әлмәт арасында дуслык һәм хезмәттәшлек турында килешү имзalandы. Әлегә чара кысаларында ӘДНИ һәм Дунъян шәһәре һөнәри институты уку йортлары арасында халыкара алмашу һәм хезмәттәшлек турында меморандум имзалады. Моннан тыш, Әлмәттә рус телен укыту буенча белем бирү үзәкләре ачылды. Ноябрьдән ӘДНИда дәрәсләр башланды инде.

ӘДНИның ике хезмәткәре Huawei ИКТ-академиясендә «Huawei Certificated ICT Associate Artificial Intelligence» авторизацияләнгән курсы буенча укулар узды. Ясалма интеллект белән эшләү буенча практик күнекмәләр сатып алынган. Шулай ук компаниянең махсуслаштырылган уку үзәген ӘДНИ базасында ачу буенча Huawei компаниясенең сертификацияләнгән таләпләре уңышлы үтәлгән.

Хисап елында ӘДНИның барлык белем бирү программалары дәүләт аккредитациясе узды. Өч белем бирү программасы һөнәри-ижтимагый аккредитация үтте. Белем бирү хезмәтләрен экспортлау максатында Alpha Engineering International (Ливия) белән хезмәттәшлек итү турында килешү имзalandы.

Erasmus ӘДНИ программасы кысаларында Испаниядән, Франциядән, Австриядән, Әзербайжаннан, Беларусьтан һәм Россия Федерациясеннән халыкара югары уку йортлары консорциумы составында Unilab проектын гамәлгә ашыруда катнаша, аның кысаларында ӘДНИда карьера үзәген оештыру, чыгарылыш укучыларын эшкә урнаштыруның нәтижәле моделен эшләү һәм гамәлгә кертү буенча актив эш алып барыла, аның буенча ӘДНИ ның күрсәткече 86% тәшкил итә, бу Россия буенча уртача күрсәткечләргә караганда шактый югары.

2022 елга мөгариф системасының бурычлары:

- яшәү урынына, сыйфатлы белем алу, гармонияле үсеш алган, сәламәт һәм социаль җаваплы шәхес тәрбияләү өчен һәр бала өчен шартлар тудыру;

- милли проектларда катнашу, учреждениеләрнең белем бирү инфраструктурасын ныгыту, шул исәптән мөгариф уч-реждениеләренең матди-техник базасын төзү, капитал ремонтлау һәм яхшырту максатында республика программаларын гамәлгә ашыру;

- төп гомуми белем бирү программаларын гамәлгә ашыручы мөгариф оешмаларында дәүләт, муниципаль һәм башка мөгълүмат системаларына, шулай ук «Интернет» мөгълүмат-коммуникация чөлтәренә куркынычсыз керү мөмкинлеген тәэмин итү өчен расланган стандарт нигезендә ИТ-инфраструктура булдыру;

- Укучыларның цифрлы белемен күтәрү, шул исәптән киберкиңлекне имин үзләштерү, кибербуллингны чикләү, мөгълүматларның конфиденциальлеген үтәү өчен. Бу өлкәдә педагогларның һәм ата-аналарның компетенциясен арттыру;

- WorldSkills стандартлары буенча һөнәри осталык конкурсында катнашучыларны әзерләү;

- милли мөгарифне глобальләшү шартларында милли мәдәниятләрне һәм телләренә саклауның һәм үстерүнең иң мөһим өлеше буларак популярлаштыру, туган телдә балалар тәрбияләү белән гаиләнең уңай имиджын формалаштыру;

- мөгариф учреждениеләрен педагогик кадрлар белән тәэмин итү һәм аларда яшә белгечләренә беркетү;

- «Адымнар» полилингваль белем бирү комплексын, рус, татар һәм инглиз телләрендә конкурентлыкка сәләтле мәктәпләр эшләтеп җибөрү;

- мөгариф учреждениеләрендә иминлекне тәэмин итү;

- психологик хезмәт эшчәнлеген ныгыту, укучылардан яки укучылардан килгән барлык сигналларга оператив җавап бирүне оештыру, яшүсмерләр җинәятчелеген профилактикалау.

ЯШЫЛӘР СӘЯСӘТЕ

Әлмәт районында 14 яшьтән 35 яшькә кадәрге 58731 яшә кеше исәпләнә. Нәкъ менә алар өчен балалар һәм яшьләр эшләре идарәсе тарафыннан шәһәрнең яшьләр сәясәтен камилләштерү буенча эш алып барыла, потенциалын үстерү өчен шартлар тудырыла.

Идарә 14-18 яшьлекләр белән яшәү урыннары буенча клубларда эш алып бара. Шәһәрдә 32 яшүсмерләр клубы эшли, 168 бушлай түгәрәк оештырлды. Шөгыльләргә шәһәрдәге һәр өченче яшүсмер йөри. 2021 елда шәһәрдә 5792 чара

үткөрөлде, анда 30000 артык яшүсмер катнашты. 2020 ел белән чагыштырганда 14-18 яшьлек үсмерләр саны 27% тан артты – 1306 кеше.

Яшьләр (яшүсмерләр) клублары – ул аралашу, креатив чаралар, формаль булмаган белем бирү, яшүсмерләр арасында Softskills үсеше территориясе (столяр эше, чүлмәк ясау, флористика, кул эшләре, кулинария, визаж, аэройога, график дизайн, арт-терапия һәм башкалар)ны үз эченә ала. Мәсәлән, «У Тукая» яшьләр (яшүсмерләр) клубында беренче столяр остаханә ачылды, «ВМоменте»да гамактарда аэройөрү белән шөгыйльләнүгә ихтыяж зур.

Яшүсмерләр клубларын капитал ремонтлау республика программасы ярдәмендә 2021 елда «ВМоменте» һәм «Графит» яшүсмерләр клубларында 4700000 сумлык ремонт үткөрелде.

«Заря» яшүсмерләр клубы базасында «Мама в духе» дигән коворкинг-үзәк эшли. Проект бала карау буенча ялда булган Әлмәт хатын-кызларына социаль-психологик ярдәм күрсәтә. Әниләр яраткан эшләре белән шөгыйльләнә, ә бу вакытта балалар педагоглар күзәтүе астында. Барлык дәрәсләр бушлай. Ай саен үзәккә 120 яшь әни йөри.

2021 елда «Водник» яшүсмерләр клубы базасында «Игелекле Әлмәт» хәрәкәтен үстерү үзәге оештырылды. һәр теләгән кеше Әлмәт волонтерлары тату командасының бер өлеше була ала. Бүген аларның саны 8400 дән артык һәм ул мәктәп укучылары, студентлар, эшче яшьләр һәм өлкән буын кешеләрен берләштерә. Хисап елында 411 чара үткөрелде.

2021 елдан башлап эковолонтерлыкның яңа юнәлеше – 350 волонтерны берләштергән «Чиста булачак» хәрәкәте актив үсеш алды. Барлығы 75 эко-чара үткөрелде. Юнәлеш активистлары даими рәвештә республика форумнарында катнашалар, быел беренче тапкыр эко-волонтерлар «Чиста булачак» республика форумын оештыручылар командасында кертелде. Юнәлеш житәкчесе Даминов Алишер «Яшел жиделек» республика конкурсында «Шәһәр кураторы» номинациясендә жиңүче булды.

Авыр эпидемиологик хәл вакытында волонтерлар-медиклар зур эш алып баралар: «#МыВместе» Бөтенроссия акциясе кысаларында дарулар һәм азык-төлек китереләр, вакцинация пунктларында кизү торалар, ВИЧка тест үткөрү пунктларында ярдәм күрсәтеләр. Авырлыкларга карамастан, һәркемгә ярдәм итәргә эзер булган 100дән артык волонтер командасы эшли. 2021 елда волонтер-медиклар хастаханәдән тыш коронавирус һәм пневмония белән авыручы 523 кешегә дарулар китерделәр.

Шәһәрдә бушлай «Нур» балалар һәм яшьләргә психолого-педагогик ярдәм күрсәтү үзәге эшли. Аның эшчәнлегенә психолог белән индивидуаль һәм төркемле дәрәсләргә үз эченә ала. Хис-тойгыларны контрольгә алу, проблемаларны хәл итү юлларын табу һәм үсмерне берүзен генә калдырмас өчен «Нур» үзәге базасында 8-800-2000-122 балалар өчен ышаныч телефоны, 32-89-60 муниципаль линия эшли. 2021 елда әлегә линияләргә дә 2500-дән артык шалтырату килде, бу узган ел белән чагыштырганда 58,7% ка күбрәк.

«Сфера» интеллектуаль-ял итү үзәге балалар һәм яшьләргә жәлеп итү нокталарының берсе булып тора. Хисап елында биредә 272 күңел ачу һәм танып-белү чарасы уздырылды, аларда 12 169 кеше катнашты. Планетарийда 3 яшьтән алып 15 яшькә кадәргә балалар һәм яшүсмерләр өчен исәпләнгән фәнни-танып-белү фильмнары күрсәтелә. Шулай ук гаризалар буенча «Сфера» яшьләр үзәге төрле чаралар һәм бәйрәм программалары оештыра. 2021 елның ноябреннән башлап «Пушкин картасы» программасы кысаларында үзәк тарафыннан яшьләр өчен ял итү һәм үстерелешле чаралары үткөрелә, алар арасында өстәл уеннары кичәләре, мастер-класслар, күңел ачу программалары күпчелек. 2021 елның 1

ноябрәннән 31 декабрәнә кадәрге чорда 84 чара үткәрелде, алар буенча 690950 сумлык 1641 билет сатылды.

Хисап чорында 12 меңнән артык бала ял, сәламәтләндрү һәм мәшгульлекнең оештырылган формалары белән колачланды, аларның 284е бушлай ял итте.

Социаль ипотека конкурсында 2 яшьләр лидеры жиңүче булды, 4 яшь гаилә торак алды.

Студентлар хезмәт отрядлары эшчәнлеген оештыру буенча зур агитация эшләре башкарылды, алар сафына 150гә якын кеше алынды. Бүгенге көндә студентлар хезмәт отрядлары сафында район вузлары һәм ссузларыннан 200 студент исәпләнә. Безнең студентлар «РСО» оештырган республика чараларында актив катнашалар. Әлмәт шәһәрнең студентлар хезмәт отряды штабы Яшьләр үзәге бинасында (Ленин ур., 21) урнашкан.

2021 елда Әлмәт яшьләре 16 бөтенроссия һәм республика конкурсларында катнашып 14 млн сумлык грантына ия булды, шәһәрнең 23 коммерциячел булмаган оешмасы социаль проектларны гамәлгә ашыру кысаларында алынган акчаларны оештыру-техник ресурсларга юнәлдерде.

2022 елга яшьләр сәясәте өлкәсе бурычлары:

- «Россия яшьләре» автоматлаштырылган мөгълүмат системасында теркәлгән яшьләр санын 12 меңгә кадәр житкерү;
- яшьләр сәясәте учреждениеләре хезмәтләрен «Навигатор» бердәм өстәмә белем бирү порталына күчерү (түгәрәкләр, секцияләр һәм студияләр);
- яшьләр сәясәте майданчыкларын интернетка тоташтырып жиһазландыру;
- цифрлы грамоталылыкны һәм киберкуркынычсызлыкны формалаштыру буенча чараларны тормышка ашыру. Онлайн киңлектән файдалану күнекмәләрен үстерү: цифрлы компетенцияләр, көндәлек тормышта заманча технологияләр куллану, медиаграмотлык;
- матди-техник базаны яхшырту, Нур» балаларга һәм яшьләргә психологик-педагогик ярдәм күрсәтүнең ресурс методологик үзәген булдыру;
- яшьләр арасында патриотик тәрбия, иреклелек һәм социаль күренешләренә профилактикалау буенча чаралар оештыру һәм үткөрү;
- студент отрядлары штабларының эшен активлаштыру, югары һәм урта махсус уку йортлары укучыларын сезонлы һәм вакытлы эшкә урнаштыруда ярдәм күрсәтү.

МӘДӘНИЯТ

Әлмәт муниципаль районында 130 мәдәният һәм сәнгать учреждениесе эшли. Шуларның 124-е ведомство карамагындагы 7 өстәмә белем бирү мәктәбе, 5 музей, картиналар галереясы, 54-китапханә, 54 клуб учреждениесе, «Әлмәт» милли-мәдәни үзәк.

Эшләүче хезмәткәрләр саны-893 кеше. Районда 702 клуб оешмасы, «халык» исеменә ия 32 үзешчән халык ижаты, «үрнәк» исемен йөртүче 3 коллектив эшли.

Хисап елында мәдәният учреждениеләре тарафыннан 12595 мәдәни-массакуләм чара үткәрелде, аларда 992653 кеше катнашты.

Районда Туган телләр һәм халыклар бердәмлеге елында Татарстан Республикасында яшәүче халыкларның туган телләрен, мәдәниятен һәм традицияләрен саклауга, үстерүгә юнәлдерелгән тематик чаралар планы тормышка ашырылды.

Хисап елы Әлмәт шагыйрьләре һәм язучыларының юбилейларына бай булды: халык шагыйрәсе, Г.Тукай исемендәге Дәүләт премиясе лауреаты, Әлмәт муниципаль районының Мактаулы гражданы Клара Булатовага 85 яшь; шагыйрә Сәжидә Сөләймановага 95 яшь; халык шагыйре Гамил Афзалга 100 яшь;

фронтовик язучы, Әлмәт муниципаль районының Мактаулы гражданы Әдип Маликовка 100 яшь.

Бөек Жиңүнең 76 еллыгы алдыннан, 5 майдан 9 майга кадәр Бөек Ватан сугышында катнашучыларның яшәү урыннарында «Фронтвая бригада» чыгышлары барды. Ижәт коллективлары фронт чоры җырларын башкардылар. 9 Май көнне Ленин мәйданында башкала артистлары катнашында зур концерт программасы узды.

Шәһәр мәйданчыклары елдан-ел халыкны гадәти булмаган тамаша форматлары белән сөендерә. «Татнефть» компаниясе ярдәме белән беренче тапкыр «Каракүз» этномәдәни фестивале үткәрелде, аның кысаларында фестивальләр, белем бирү конференциясе һәм башка чаралар узды.

«Шәһәрнең мәдәни мохите» проектының озак көтелгән V сезоны шәһәрнең җәмәгать киңлекләрендә 20500 кешене җыйды. Проект кысаларында барлығы 83 чара узды. Проект нәтижеләре буенча катнашучы коллективларга 2 млн сумлык грантлар тапшырылды.

Хисап елында шәһәр һәм районның ишек аллыгында 50 дән артык «Безнең ишегалды- игелекле күршеләр» мәрхәмәтлелек бәйрәме оештырылды, әлмәтлеләрне халык артистларының чыгышлары шатландырды, Әлмәт туган якны өйрәнү музееның «Интеллектуаль викторина», шәһәр китапханәләреннән «Әдәби ишегалды» локацияләре тәкъдим ителде.

Ел саен «Балкыш»-«Сияние» ветераннар хәрәкәтенең республика смотр-конкурсының зона этабы үткәрелә һәм безнең район ветераннарының җыелма хорының чираттагы тапкыр фестивал җиңүчесе булуы куандыра.

«Татнефть» компаниясе чакыруы буенча «Нефтьче» мәдәният йорты сәхнәсендә Валерий Гергиев, Олег Аккуратов һәм джаз җырчысы Фантина, Денис Мацуев, Юрий Башмет һәм Контантин Хабенский җитәкчелегендә Симфоник оркестр концертлары зур уңыш белән узды.

Иң мөһим мәдәни яңалыкларның берсе –1 сентябрьдә башланган «Пушкин картасы». Карта 14-22 яшьлек яшьләргә театрларга, музейларга һәм концерт залларына йөрү мөмкинлеге бирә. Дүрт ай эчендә программада 10277 кеше теркәлдә, алар өчен 284 чара үткәрелде һәм гомуми суммасы 11 млн сумнан артык булган 32584 билет сатылды (хисап елында – 3000 сум, 2022 елда – 5000 сум). Программага 11 учреждение тоташтырылды:

- Әлмәт туган якны өйрәнү музейы;
- Г. Стефановский исемендәге Әлмәт картиналар галереясе;
- «Әлмәт» милли-мәдәни үзәге;
- «Нефтьче» мәдәният сарае;
- Үзәкләштерелгән китапханәләр системасы;
- Әлмәт татар дәүләт драма театры;
- Планетарий «Сфера»;
- «Яшүсмер» үзәге;
- Әлмәт политехника техникумы;
- «Әлмәт» ижтимагый үзәге;
- Балалар һәм яшүсмерләр ижаты үзәге.

Учреждениялар программада катнашу өчен РРО.Культура.РФ порталында теркәделәр. «Пушкин картасы» буенча үткәрелә торган чараларның тулы афишасын «Мәдәният.РФ» порталында һәм «Госуслуги.Культура» кушымтасында күрергә мөмкин.

Цифрлы технологияләр музейларга, китапханәләргә һәм концерт залларына үтеп керә, аларның аудиториясен киңәйтә. Бүгенге көндә «Культура.РФ», «Билетон», «Vmuzey», Qtickets.events, Afisha.yandex.ru кебек платформаларда билетларны онлайн-броньлау һәм сату мөмкинлеге тормышка ашырыла. Өстәмә

белем бирү учреждениеләре, шулай ук, «Навигатор» системасы аша балаларның электрон учеты да кертелгән.

Әлмәт «Мәдәният» милли проекты һәм «Цифрлы культура» төбәк проекты кысаларында 2021-2022 елларга Россиянең виртуаль концерт залларын булдыру буенча конкурста жиңүчеләр исемлегенә керде. Шәһәр халкының шәһәр читеннән чыкмыйча, ә нәкъ менә Г. Тукай исемендәге Үзәк балалар китапханәсендә, иң яхшы концертларда булу, бөек башкаручыларның музыкасын күрү һәм илнең иң зур музыкаль вакыйгаларында виртуаль катнашучылар булу мөмкинлеге барлыкка килде.

Ел дәвамында шәһәр һәм районның иҗат коллективлары, өстәмә белем бирү мәктәпләрендә тәрбияләнүчеләр – 3105 кеше 281 конкурста катнашты, 1162 лауреат һәм 506 дипломант үз осталыкларын раслады.

Елның мөһим казанышлары арасында:

– «Vivat, талантлар!» халыкара фестиваль хәрәкәте кысаларында «Әлмәтем» халык бию ансамбленең «Гранд ПА» бөтенроссия хореография сәнгате конкурсында жиңүе;

– 2 нче балалар музыка мәктәбенең халык уен кораллары оркестры «Дуслык хороводы» I Халыкара милли мәдәниятләр фестивалендә Гран-при яулады;

– «Әлмәт» милли-мәдәни үзәгенең «Яшьлек» вокаль-инструменталь ансамбле Р. Нәгыймов исемендәге «Урсал тауда» фестиваль-конкурсы Гран-при иясе булды;

– Бишмунча мәдәният йортының «Әпипә» командасы (жит. Л. Купаева) Татарстан халыклары традицион уеннарының I Республика фестивалендә жиңгән өчен Мәскәү шәһәренең «Хыял утравы» аттракционнар паркына 15 кешегә сертификат белән бүләкләнде;

– Клементейкино мәдәният йорты «Талантлар салават күпере» халыкара конкурсының Гран-при иясе булды;

– Бишмунча мәдәният йортының клуб формированиесендә катнашучы Габитова Альбина «Казан сөлгесе/Казанское полотенце/Kazan towel» VI Халыкара җыр-бию сәнгате фестиваль-конкурсында Гран-прига ия булды.

2021 елда Әлмәт татар дәүләт драма театрының жиде спектакле 14 фестивальдә катнашты. Фестиваль күрсәтүләренең географиясе бик киң: Ереван, Бешкек, Мәскәү, Новороссийск, Керчь, Барнаул, Кудымкар, Казан, Яр Чаллы, Минзәлә. Режиссер Антон Федоровның «Көзге сере» спектакле кече шәһәрләр театрлары фестивалендә иң яхшы зур формадагы спектакль буларак Гран-прига лаек булды, «Алтын битлек» милли театраль премиясенең алты номинациясендә билгеләп үтелде, «Хәбәр» халыкара фестивалендә жюриның махсус бүләгенә лаек булды, төрки халыкларның «Нәүрүз» халыкара фестивалендә катнашты. Ә «Микулай» спектакле «Алтын битлек» милли театраль премиясенең лонг-листына керде. Татарстан Республикасының атказанган артисты Наилә Нәжипова «Тантана» республика театр премиясе конкурсында ТР Театр Өһелләре Берлегенең «Аһәң (Исконные родные)» спектаклендә үлем образы өчен махсус бүләгенә лаек булды.

Әлмәт муниципаль районының иҗади коллективлары, мәдәният идарәсе белгечләре һәм ведомство карамагындагы учреждениеләр ел дәвамында төрле дәрәжәдәге грантлар алу конкурсларында актив катнаштылар. Хисап елында 33, 2 млн сумлык 25 грант алынды, алар мәдәниятне үстерүдә социаль әһәмияткә ия мәсьәләләргә хәл итүгә юнәлдерелде.

Республика средстваларына «Татнефть» компаниясе ярдәме белән Ф. Яруллин исемендәге Әлмәт музыка көллияте тулай торагын капитал ремонтлау эше башланды.

2022 елга тармак алдына куелган бурычлар:

- «Мәдәният» милли проектында, «Цифрлы мәдәният» төбәк проектында катнашу, мәдәният өлкәсендә цифрлаштыруның яңа процессларын гамәлгә кертү;
- цифрлаштыру елына багышланган чаралар оештыру һәм үткөрү;
- «Пушкин картасы» проекты буенча мөктәп укучылары һәм студентлар өчен кызыксыну уятучы яңа чаралар эшләү;
- мәдәният учреждениеләренең матди-техник базасын ныгыту, мәдәни проектларны тормышка ашыру өчен грантлар акчаларын жәлеп итү;
- үзәкләштерелгән китапханәләр системасының китап фондын яңарту;
- заманча модель китапханәсен булдыру;
- 1 нче балалар сәнгать мөктәбе өчен ӘДМХИ бинасын реконструкцияләү.

ФИЗИК КУЛЬТУРА ҺӘМ СПОРТ

Узып баручы елның төп нәтижәсе буларак ел саен үткөрелә торган «Ел спортчысы» республика тантанасында, «Татарстан Республикасында физкультура-массакүләм эшне оештыру буенча иң яхшы шәһәр» буларак Әлмәтнең бүләкләнүе булды. Әлеге эшкә 90 меңнән артык әлмәтлеләрне жәлеп итеп, 400 дән артык спорт-массакүләм чаралары уздыру ярдәм итте.

«Татарстан чаңгы юллары» һәм «Татарстан Кроссы» спорт бәйрәмнәре 10 меңгә якин спорт яратучыны берләштерде, ә ел саен үткөрелә торган күләмле стартлар - Әлмәт триатлон, «Тур де Татарстан» велоярышлары һәм музыкаль ярыммарафон оештыру дәрәжәсе буенча иң яхшылардан дип танылды.

2021 елда «Оранжевый забег» һәм «Твоя миля» гомумшәһәр жиңел атлетика проектлары үз эшен башлап жиберде, ә бөтенроссия масштабындагы иң зур вакыйга триатлон буенча Россия беренчелеге узды. Әлеге ярышларда илнең 28 регионнан 9-17 яшьлек 300дән артык кеше катнашты. Стартлар Европа беренчелегендә катнашу өчен Россия жыелма командасы составына сайландылар.

Спортчыларны районда 9 спорт мөктәбе әзерли, аларда 29 спорт төре үстерелә. 2021 елда спорт мөктәпләрендә шөгылләнүчеләрнең гомуми саны 5322 кеше тәшкил итте, шуларның 2500-е башлангыч әзерлек төркеме.

Ел нәтижәләре буенча халыкара класслы спорт мастерлары әзерләнде – 1 (2020 ел – 1), спорт мастерлары – 3 (2020 ел – 6), спорт мастеры кандидатлары – 39 (2020 ел – 26).

Бүгенге көндә Әлмәтнең 105 спортчысы спорт төрле төрләре буенча Татарстан Республикасы жыелма командалары составына керә, 12се Россия жыелма командасы әгъзалары булып тора.

Ел нәтижәләре буенча Әлмәт спортчыларының иң әһәмиятле казанышларыннан берсе – йөзүчеләребезнең чираттагы жиңүләре: 4*100 метрга ирекле стиль белән йөзү буенча Россия беренчелегендә Россия жыелма командасы составында Реналь Нәҗиповның алтын медаль, Эдуард Вәлиәхмәтовның Россия чемпионатында бронза медальгә лаек булды.

«Көрәш»тәге көрәшчеләр тотрыклы рәвештә иң югары дәрәжәдә чыгышлар ясый - ел нәтижәләре буенча Рамил Синякаев дөнья чемпионы булды, яшүсмерләр буенча Раҗәбов Рубин (Бишмунча авылы вәкиле) дөнья беренчелеген яулады, Радик Сәлахов 2021 ел Россия чемпионы исемен яулады.

Кобин Ярослав грек-рим көрәше буенча Россия Беренчелегенең бронза призеры булды, 5 әлмәтле әлеге спорт төре буенча Россия жыелма командасы составына керә.

Районда триатлонның планлы үсеше дәвам итә, бу нәтижәләрдә дә ачык чагыла. Узган елгы Россия беренчелеге призерлары – Скворцова Ксения һәм Амаль Мусин.

Әлмәт бадминтончылары Татарстан Республикасы жыелма командасы составында 13 яшкә кадәргеләр арасында бадминтон буенча Россия беренчелегенең бронза призерлары булдылар.

«Нефтяник» хоккей командасы, Уфаның «Салават Юлаев» командасын калышып, Россия беренчелеге финалының көмеш призеры булды.

Авыр атлетика, акробатика, кикбоксинг, чаңгыда трамплиннан сикерү буенча Әлмәт спортчылары яхшы нәтижеләр күрсәтә.

– авыр атлетика буенча Рашад Гасыймов Россия беренчелегенең көмеш призеры;

– акробатик юлдан сикерү буенча Аделина Миназова Баку шәһәрәндә узган дөнья беренчелегендә көмеш медаль;

– трамплиннан чаңгыда сикерү буенча Эмиль Кәлимуллин Россия беренчелегендә призлы урын;

– кикбоксингта Глеб Ежов Россия беренчелегенең көмеш призерлары.

Әлмәт физкультура-сәламәтләндрерү эшчәнлегендә дә алдынгы булып санала. Спартакиадага 20 меңнән артык кеше жәлеп ителде, ел саен спорт белән шөгылләнүче пенсия яшендәге кешеләр саны арта. Физик мөмкинлекләре чикләнгән кешеләрне спортка тарту буенча планлы эш алып барыла. Мондый спортчылар һәм аларның казанышлары - аерым горурлык.

Районның ГТО комплексын тормышка ашыру буенча да күрсәткечләр югары. Барлык яшәүчеләрнең 36%ы тест бирүдә катнашты, аларның 12%ы нормативларны һәм аерымлык билгеләрен үтәде. Узган ел нәтижеләре буенча Әлмәт гомуми республика рейтингында 10 баскычка күтәрелде, башка эре шәһәрләрне узып, республика фестивалләрәндә призлы урыннар белән югары дәрәжәдә булуын тапкыр раслады. Безнең практикалар һәм проектлар республика өчен үрнәк булып тора.

Районда спорт төрләре буенча 16 ижтимагый федерация һәм 14 спорт клубы үз эшчәнлеген алып бара. «Йөзү федерациясе» һәм «Спортның чаңгы төрләре федерациясе», аларны Ренат Ардинат улы Нугайбәков житәкли, Мөхәммәтшин Ирек Нәфис улы житәкчелегендәге «Милли көрәш федерациясе» яхшы эш үрнәкләре күрсәтә.

«Туше» грек-рим көрәше федерациясе (житәкчесе Богданчиков Н.А.), «Теннис федерациясе фонды» (Смыков В.В.), «Ультиматум» (Колотовкин В. Г.), «Ак Барс канат» бадминтон спорт клубы белән хезмәттәшлек югары дәрәжәдә оештырылды.

Халыкны сәламәт яшәү рәшвешенә тарту юнәлешендә спорт комплекслары һәм объектлары зур роль уйный. «Мирас» спорт комплексы эшли башлаганнан бирле югары сервис дәрәжәсен тотта һәм ТР спорт объектларының иң күп йөри торган объектларыннан санала. Бу безнең йөзүчеләр һәм триатлончы, сәламәтлеге буенча мөмкинлекләре чикләнгән затларның төп шөгылләрә үзәге булып санала. Анда барлығы 15 спорт төре һәм 12 физкультура-сәламәтләндрерү юнәлеше үстерелә, көн саен 800 дән 1200 гә кадәр кеше йөри.

«Мирас» дәрәжәле «Милли спорт премиясе»ндә номинациягә ия булды һәм Россиянең иң яхшы спорт объектлары өчлегенә керде.

Ел ахырында физик культура һәм спорт өлкәсендә бердәм цифрлы киңлек формалаштыру актив рәвештә башланып китте, моның өчен бөтен Россия буйлап уңайлы «Минем спорт» цифрлы платформасы кертелә. Онлайн-платформаның төп мөмкинлекләре:

– спортчылар өчен – тренер шәрехләре белән барлык контроль-күчерү нормативлары, аттестацияләрнең нәтижеләре һәм онлайн-24/7 дәресләрәнең адаптив расписаниесе;

ата-аналар өчен – тренерлар белән расписание навигациясе, дәрестәргә йөрүне контрольдә тоту буенча шәхси кабинетта эшләү;

тренерлар өчен – уңайлы расписание һәм эзер хисап, спортчы өчен биремнәр билгеләү, спорт казанышлары нәтижеләрен исәпкә алу һәм анализлау; хакимият органнары өчен – оператив мониторинг үткөрү.

Әлмәтнең барлык спорт мәктәпләре дә әлеге эшкә кушылды, бу платформада башкарма хакимият органнарын да, спорт эзерлегә белән шөгыльләнүче оешмаларны да, спортчыларны да, тренерларны да берләштерде. Киләсе елда спорт өлкәсен цифрлаштыру өстенлекле бурычларның берсе булып тора.

Районда спорт һәм физик культура белән шөгыльләнү өчен шартлар яхшырту буенча планлы эш дәвам итә:

– Габдрахман авылында боз сарае төзелеше тәмамланып килә, аңа әле ясалма өслекле һәм йөгәреш юллары булган футбол кыры да керә;

– Түбән Мактамада «Промгидравлика» ЖЧЖ акчасына төзелгән яңа «Канопус» спорт комплексы эшли башлады. Аның базасында балалар футбол клублары шөгыльләнә, күп санлы турнирлар һәм футбол лигасы уеннары уза;

– узган елның мөһим вакыйгасы – «Әлмәт физик культура көллияте»нең уку бинасын һәм тулай торакны капитал ремонтлауны тәмамлау. Гомумән алганда, барлык эшләргә 200 млн сумнан артык акча тотылган, шуның 100 млн сумы «Татнефть» компаниясе тарафыннан бүлеп бирелде;

– ел ахыры Әлмәттә ябык «Алан» футбол манежы ачылу белән истә калды. Аны «Спорт – тормыш нормасы» милли проекты эгидасы астында аз чыгымлы спорт корылмалары төзү республика программасы кысаларында төзелде. Спорт объекты төзелешенә республика бюджетиннан 70 млн сум бүлеп бирелде.

2022 елга бурычлар:

– бердәм цифрлы киңлеккә актив формалаштыру;

– Татарстан Республикасында цифрлаштыру елы кысаларында киберспортны үстерү һәм кибер-дисциплиналарның төрле төрләре буенча турнирлар уздыру;

– чаңгы спорты федерациясе белән берлектә «Кар бөртекләре» спорт комплексы районында чаңгы инфраструктурасын үстерүне дәвам итү;

– Габдрахман авылында боз сараен файдалануга тапшыру.

ГРАЖДАННАР МӨРӘЖӘГАТЬЛӘРЕ БЕЛӘН ЭШЛӘУ

2021 елда район башлыгы һәм башкарма комитеты адресына тәкъдимнәр һәм инициативалар белән 3741 граждан мөрәжәгать итте, бу 2020 ел белән чагыштырганда 8,5% ка кимрәк (4087), шуларның 257се житәкчеләр тарафыннан ел дәвамында үткәрелгән шәхси очрашулар барышында бәян ителде. Статистика буенча, электрон почта һәм интернет-кабул итү бүлмәсе аша 1394 мөрәжәгать керде.

Гражданнар мөрәжәгатьләренең тематик структурасына үткәрелгән анализ торак-коммуналь өлкәдә килеп туган сорауларның күп булуы турында сөйли – 1225 мөрәжәгать, алар үз эченә халыкка коммуналь-көнкүреш хезмәте күрсәтү, идарәче компанияләр һәм торак милекчеләре ширкәте гомуми йорт милкен тиешенчә карап тотмау белән бәйле мәсьәләләрне ала.

Транспорт хезмәте күрсәтү, төзелеш һәм шәһәр төзелеше эшчәнлегә мәсьәләләре – 422 мөрәжәгать. Жирдән файдалану мәсьәләләре буенча 296 мөрәжәгать керде. Гражданнарны торак белән тәэмин итү, торак фондыннан файдалану, торак өлкәсендә социаль гарантияләр бирү темасы гражданнар

тарафыннан 133 тапкыр күтәрелде. Мәгариф мәсьәләләре буенча 229 мөрәжәгать каралды, 180 – территорияләренә төзекләндерү мәсьәләләре буенча.

Атна саен район башлыгы халык белән район тормышының актуаль мәсьәләләре буенча туры эфир үткәрә.

Район халкы «Халык контроле» Татарстан Республикасы дәүләт мәгълүмат системасында актив кулланылар һәм үз гаризаларын урнаштыралар.

2021 елда «Халык контроле» системасына 4552 гариза керде, бу 2020 елга караганда 19% ка күбрәк (3814 гариза), «хәл ителгән» статусына ия гаризаларны үтәү күрсәткече 74,6% (3397) тәшкил итте, «планлаштырылган» статусында – 16% (735).

Халык өчен «Территорияне төзекләндерү», «Муниципаль юлларны карап тоту һәм ремонтлау», «Торак-коммуналь хужалык», «Юл хәрәкәтен оештыру», «жәмәгать транспорты» категорияләре аеруча актуаль булып тора.

Алга таба жирле үзидарә органнары эшчәнлегенә гражданнар мөрәжәгатьләрен вакытында һәм сыйфатлы карауны тәэмин итүгә, халык белән эшләү рәвешләрен һәм методларын камилләштерүгә юнәлтеләчәк.

2022 елда хәл итү өчен өстенлекле бурычлар :

- гаризаларны оператив һәм сыйфатлы карауны тәэмин итү;
- «Халык контроле» системасында урнаштырылган хәбәрнамәләр нигезендә капитал салуның тармак программаларын гамәлгә ашыру.

МУНИЦИПАЛЬ БЕРӨМЛЕКЛӘРНЕҢ ВӘКИЛЛЕКЛЕ ОРГАННАРЫ ЭШЧӘНЛЕГЕ

Өлмәт муниципаль районы Советының билгеләнгән сан күрсәткече – 74 депутат, Өлмәт шәһәр Советында – 30 депутат. Хисап елында район Советының һәм шәһәр Советының 9 уртақ сессиясе үткәрелде, аларда 137 карар кабул каралды һәм кабул ителде.

Хисап чорында кабул ителгән иң мөһим карарларга түбәндәгеләр керә:

- Өлмәт муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесенә 2020 елгы эшчәнлегенә һәм Башкарма комитеты эшчәнлегенә нәтижәләре турында хисап;
- Өлмәт муниципаль районы Контроль-хисап палатасының 2020 елгы эшчәнлегенә турында хисап;
- 2021 елга социаль ипотека системасы буенча торак урыннары алуда кичекмәстән ярдәмгә мохтаж гражданнар исемлегенә;
- 2020 елга район бюджеты үтәлеше турында хисап;
- Жир-мөлкәт мөнәсәбәтләре һәм шәһәр төзелеше эшчәнлегенә комитеты турында нигезләмә;
- Яңа Никольский авыл жирлегенән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре;
- Өлмәт муниципаль районы «Өлмәт шәһәре» муниципаль берәмлегенәң жирле әһәмияттәге аерым мәсьәләләренә хәл итү буенча вәкаләтләренәң бер өлешен «Өлмәт муниципаль районы» муниципаль берәмлегенә тапшыру турында Өлмәт шәһәр Советы тәкъдимен кабул итү;
- Өлмәт муниципаль районы территориясендә урнашкан жирлекләренәң шәһәр төзелеше эшчәнлегенә өлкәсендә жирле әһәмияттәге аерым мәсьәләләренә хәл итү буенча вәкаләтләренәң бер өлешен гамәлгә ашыруда «Өлмәт муниципаль районы» муниципаль берәмлегенә тарафыннан тәкъдимнәр кабул итү;
- Авыл хужалыгы жирләрен хосусыйлаштыру вакытына билгеләнгән гражданнар милкәнә жир кишәрлекләрен түләүсез тапшыруның уртача район нормасын билгеләү турында ;

– Өлмәт муниципаль районы җирле үзидарә органнарында муниципаль хезмәткәрләр реестрын алып бару;

– Өлмәт муниципаль районы муниципаль учреждениеләре җитәкчеләренә һәм аларның гаилә әгъзаларының керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында мәгълүматларны «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрәндә Өлмәт муниципаль районы сайтында урнаштыру, әлегә мәгълүматларны массакүләм мәгълүмат чараларына бастырып чыгару өчен бирү тәртибе турында нигезләмә;

– Татарстан Республикасы Өлмәт муниципаль районы милкәндә булган муниципаль милекне арендага бирү тәртибе;

– Муниципаль җир контроле турында нигезләмә;

– Муниципаль торақ контроле турында нигезләмә;

– Төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контроль турында нигезләмә;

– Автомобиль транспортында, шәһәр җир өсте транспортында һәм юл хужалыгында муниципаль контрольне гамәлгә ашыру турында нигезләмә;

– Районның 2022 елга, 2023 һәм 2024 елларның планлы чорына социаль-икътисадый үсешенә төп күрсәткечләрен фаразлау;

– 2022 елга, 2023 һәм 2024 елларның планлы чорына район бюджеты;

– Өлмәт муниципаль районы муниципаль милкән 2022 елга хосусыйлаштыруның фараз планы (программасы).

Җирле әһәмияттәгә мәсьәләләренә хәл итү буенча җирле үзидарә органнары вәкаләтләрен төгәлләштерү өлешендә район һәм шәһәр Уставларына үзгәрешләр кертелде.

Муниципаль норматив хокукый базаны федераль законнарға туры китерү буенча эш алып барылды һәм нигезләмәләргә үзгәрешләр кертелде:

– депутат статусы турында;

– муниципаль хезмәт турында;

– бюджет процессы турында;

– район Башкарма комитеты турында;

– шәһәр Башкарма комитеты турында;

– тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын урнаштыру тәртибе турында;

– муниципаль вазыйфаларны биләүче затларға пенсиягә чыгуға бәйлә рәвештә бер тапкыр бирелә торган акчалата түләү тәртибе һәм күләмнәре турында;

– тиешле еллар эшләгән өчен пенсиягә чыгуға бәйлә рәвештә районның муниципаль хезмәткәренә бер тапкыр бирелә торган акчалата түләү тәртибе һәм күләмнәре турында;

– муниципаль хезмәт вазыйфаларын биләүгә дөгъвалаучы гражданныр тарафыннан керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хезмәткәрләрнең керемнәре, чыгымнары, мөлкәтләре һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр бирү турында;

– үз вәкаләтләрен даими нигездә гамәлгә ашыручы җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затларының, контроль-хисап палатасы рәисенәң, муниципаль хезмәткәрләрнең хезмәт өчен түләү тәртибе һәм шартлары турында;

– муниципаль вазыйфаларны биләүче затларға һәм җирле үзидарә органнарының муниципаль хезмәткәрләренә премияләр һәм башка өстәмә түләүләр турында;

– районның Мактаулы гражданыны турында.

Район Советы эшчәнлеген Президиум, биш даими комиссия тәэмин итте: бюджет-финанс мәсьәләләре, салымнар һәм җыемнар буенча; социаль мәсьәләләр буенча; икътисадый үсеш, торақ-коммуналь хужалык һәм муниципаль милек мәсьәләләре буенча; законлылык, хокук тәртибе, депутат этикасы һәм

жирле үзидарә мәсьәләләре буенча; аграр мәсьәләләр, табигый ресурслар һәм экологик иминлек мәсьәләләре буенча. Совет каравына кертелә торган мәсьәләләр комиссияләрнең, Президиумның уртак утырышларында алдан фикер алышу төртибендә каралдылар.

Ел дәвамында район Советы үз эшен сайлаучылар, район жәмәгәтчелеге өчен ачыклык һәм хәбәрдарлык принципларында алып барды. Проектлар һәм кабул ителгән норматив хокукый актлар «Интернет» челтәрендә урнаштырылды, «Альметьевский вестник» газетасында, Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында, район сайтында басыла <https://almetyevsk.tatarstan.ru>. барды. Хисап чорында «Альметьевский вестник» газетасында район Советы һәм шәһәр Советының 101 карары, авыл жирлекләренең 119 норматив акты басылып чыкты. Хокукый мәгълүмат порталында Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә район Советы, шәһәр Советы һәм авыл жирлекләре кабул иткән 845 НП урнаштырылды.

Хисап датасына районның 37 муниципаль берәмлегенә (35 авыл, 2 шәһәр жирлегә) вәкилләккә органнары составына 332 депутат керә. Авыл жирлекләренең һәм Түбән Мактама шәһәр тибындагы бистәнәң вәкилләккә органнары хисап чорында 498 утырыш үткәрдә, 648 мәсьәлә каралды.

Узган елның иң мөһим сәясәи вакыйгалары булып сигезенче чакырылыш Россия Федерациясе Федераль Собраниеһе Дәүләт Думасы депутатларын сайлау санала.

Өлмәт бермандатлы сайлау округына сигез район һәм 8 чит ил сайлау участогы керде. Сайлаулар нәтижәләре буенча «Бердәм Россия» партиясеннән кандидат булып Ягъфаров Азат Фердинанд улы сайланды.

Бердәм тавыш бирү көнендә шулай ук 13 авыл жирлегә һәм Түбән Мактама вәкилләккә органнарына өстәмә сайлаулар үткәрелде. Вәкилләккә органнарға өстәмә (кабат) сайлаулар 20 сайлау округында узды.

Депутатлар ветераннарға, инвалидларға, аз тәэмин ителгән гаиләләргә хәйрия ярдәмә күрсәтү буенча мөһим мәсьәләләрне хәл итү эшен дәвам итте. «Бердәм Россия» фракциясе депутатлары Жүңү көне, Яңа ел алдыннан үткәрелә торган бөтенроссия акцияләрендә актив катнаштылар.

«Мәгариф» милли проекты кысаларында районда «Бердәм Россия» партиясенәң Татарстан бүлегә комиссиясе тарафыннан ТР Мәгариф һәм фән министрлығы белән берлектә милли проектларны тормышка ашыруда ярдәм итү мәсьәләләре буенча инициативасы белән мәгариф учреждениеләрендә шахмат зоналары булдыру проекты тормышка ашыру дәвам итә. «Аерым фәннәрне тирәнтен өйрәнүле 10-нчы номерлы урта гомуми белем бирү мәктәбе», «25-нче номерлы урта гомуми белем бирү мәктәбе»ндә шахмат зоналары ачылды. Шахмат комплектары Татарстан Республикасы Дәүләт Советы депутатлары Хәбибрахманов А. Г., Нугайбәков Р. А., шәһәр Советы депутатлары Баһманов И. Р., Бочкарев Н. А. ярдәмә белән сатып алынды, 21 июльдә шәһәрнең 6 нчы, Урсалы, Югары Мактама, Ерсубайкино, Өлмәт, Миңлебәй авыл жирлекләре мәктәпләрендә шахмат зоналары ачылды.

Ел дәвамында «Сугышның хатын-кыз йөзе түгел» проекты тормышка ашыру кысаларында «Мөрхәмәт-Милосердие» хатын-кыз депутатлар берләшмәсе тарафыннан Бөек Ватан сугышы ветераннары һәм тыл хезмәтчәннәре булган хатын-кызларның өйләренә бару оештырылды, алар арасында «Сталинградны саклаган өчен» медале белән бүләкләнгән Любовь Ивановна Козлова һәм Дарья Никифоровна Швец та бар.

2009 елдан башлап, депутатлар катнашында шәһәр һәм район мәктәпләрендә Парламент дәрәсләре үткәрелә. 2021 елда Парламент дәресе республикада игълан ителгән Туган телләр һәм халыклар бердәмлегә елына

багышланды: «Татарстан – безнең уртак йортыбыз. Халыклар бердәмлеге, республиканың уникаль байлыгы буларак мәдәни һәм тел күптөрлелеге».

Алда планлаштырылган проектлар – депутатлар корпусы жирле үзидарә органнары белән берлектә районның социаль-икътисади үсешенә, ижтимагый-сәяси тотрыклылыкны саклауга юнәлдерелгән эшне дөвам итү.

КАДРЛАР СӘЯСӘТЕ

Кадрлар сәясәте муниципаль берәмлекне үстерү стратегиясен эшләү һәм гамәлгә ашыруны тәэмин итүче белгечләр әзерләү процессында әйдәп баручы звено булып тора.

Муниципаль хезмәтнең төп бурычларыннан берсе – компетентлы һәм тәҗрибәле хезмәткәрләрне жәлеп итү. Әлеге теманың актуальлеге муниципаль хезмәткәрнең уңай портретын формалаштыру, муниципаль хезмәтнең абруен арттыру булып тора.

Квалификацияле муниципаль хезмәткәрләр командасын төзү өчен районда 2020-2022 елларга муниципаль хезмәтне үстерү программасы тормышка ашырыла.

Кадрлар составын сайлап алу конкурс нигезендә башкарыла, бу исә гражданның муниципаль хезмәткә тигез үтеп керүен тәэмин итә. Эшкә кабул иткәндә персоналның компетенциясе тест, аннан соң сынау сөйләшүләре барышында, аттестатларны, дипломнарны, таныклыкларны, характеристикаларны, алдагы эш тәҗрибәсен бәяләү юлы белән билгеләнә.

2021 елда 33 кеше эшкә алынды, 116 кеше тест узды (2020 елда 35 кеше кабул ителде, 137 кеше тест узды).

2021 елда профиль белемле муниципаль хезмәткәрләр белән тәэмин ителеш 183 кеше тәшкил итте (2020 елда – 174 кеше), шуларның 38е – юристлар, 59ы – икътисадчылар, 20се – менеджерлар, башка белгечлекләр – 66. Хезмәткәрләрнең уртача яше – 42 яшь.

Муниципаль идарәнең нәтижәлелеген күтәрү максатыннан хисап елында 71 муниципаль хезмәткәр һөнәри әзерлек, квалификация күтәрү курслары һәм стажировка үтте.

Районның 36 жирле үзидарә органында муниципаль хезмәтнең вакантлы вазыйфаларын биләү өчен вазыйфаларның югары һәм төп төркемнәренә караган муниципаль хезмәт вазыйфаларына кадрлар резервы формалаштырылды. Муниципаль хезмәтнең житәкче вазыйфаларына кадрлар резервына 99 кеше кертелде.

КОРРУПЦИЯГӘ КАРШЫ СӘЯСӘТНЕ ТОРМЫШКА АШЫРУ

Өлмәт прокуратурасы 2021 елда әлеге юнәлештәге 108 закон бозу очрагын ачыклады. 56 кисәтү кертелде, аларның нәтижәләре буенча 67 вазыйфаи зат дисциплинар жаваплылыкка тартылды. Муниципаль хезмәт турында федераль законнарга каршы килә торган муниципаль норматив хокукый актларга 36 протест, шулай ук 36 тәкъдим кертелде. 2 тикшерү материаллары буенча, алдан тикшерү органнары тарафыннан 2 жинаять эше кузгатылды. Шәһәр прокуроры РФ КоАП 19.29 ст. буенча административ хокук бозу турында 4 эш башланды.

Шәһәр прокуратурасы тарафыннан агымдагы елда 2000нән артык муниципаль норматив – хокукый акт һәм аларның проектлары тикшерелде. Шулай ук вакытта аларның 9ы буенча коррупциоген факторлар булган закон таләпләренә туры килмәү турында нәтижәләр бирелде. Прокуратураның бәяләмәләрдә күрсәтелгән кисәтүләр жирле үзидарә органнары тарафыннан исәпкә алынды, ачылган бозулар хокукый актлар кабул ителгәнче бетерелде.

Керемнәр, чыгымнар, милек һәм милек характерындагы йөкләмәләр турында белешмәләр бирү коррупцияне профилактикалау максатларында билгеләнгән чикләүләргә, шул исәптән контрольне гамәлгә ашыру юлы белән дә, үтәүне тәэмин итүгә юнәлдерелгән коррупциягә каршы чараларның берсе булып тора.

2021 елда анализ нәтижәләре буенча 26 тикшерү үткәрелде. Тикшерү нәтижәләре буенча Әлмәт шәһәре прокуратурасы вәкиле катнашында хезмәт (вазифа) үз-үзен тотышына карата таләпләргә үтәү һәм мәнфәгатьләр конфликтын җайга салу буенча комиссия утырышында каралды, 26 муниципаль хезмәткәр дисциплинар жаваплылыкка тартылды. Татарстан Республикасы Президенты күрсәтмәләрен үтәү йөзеннән коррупциягә каршы сәясәт мәсьәләләре буенча Татарстан Республикасы Президенты Идарәсе тарафыннан даими (даими түгел) нигездә муниципаль вазыйфаны биләп торучы затлар тарафыннан бирелгән белешмәләрнең дәрәҗәсиз һәм тулылыгын ике тикшерү үткәрелде.

2021 елда коррупциягә каршы тору буенча эшне координацияләү комиссиясенә 3 утырышы үткәрелде. Мәгариф һәм мәктәпкәчә учреждениеләрдә, мәдәният, спорт һәм яшьләр учреждениеләрендә, ТКХ һәм торак сәясәтте, җир милкә, массакүләм мәгълүмат чараларында коррупциягә каршы көрәш өлкәсендәгә мәсьәләләр, шулай ук хокук саклау һәм контроль-күзәтчелек органнарының эш нәтижәләре каралды. Комиссия утырышлары беркетмәләре район сайтының «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә «Коррупциягә каршы тору» бүлегендә урнаштырылды.

«2015-2024 елларга Әлмәт муниципаль районында коррупциягә каршы сәясәтне гамәлгә ашыру» муниципаль программасы белән коррупциягә каршы уку туны активлаштыру һәм коррупциягә каршы пропаганда, граждан җәмгыяте ресурсларын коррупциягә каршы торуга җәлеп итү каралды. Хисап чорында хокукый һәм коррупциягә каршы агарту буенча 134 чара үткәрелгән. Укулар, семинарлар һәм очрашулар видеоконференцәлемтә режимында үткәрелде.

Әлмәт муниципаль районында коррупция торышын анализы күрсәткәнчә, коррупция куркынычлары түбәндәгә өлкәләрдә урын ала:

- мәгариф һәм сәламәтлек саклау өлкәсендә;
- төзелеш һәм архитектура өлкәсендә;
- җир һәм мөлкәт мәсьәләләрен хәл иткәндә;
- бюджет акчаларын үзләштерү һәм бүлү турында;
- муниципаль ихтыяҗлар өчен товарлар китерүгә, эшләр башкаруга һәм хезмәтләр күрсәтүгә заказлар урнаштырганда.

Коррупцион куркынычны киметү өчен районда дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтүнең күпфункцияле үзәге эшли. Муниципаль хезмәт күрсәтү Татарстан Республикасында КФҮ дәүләт бюджет учреждениесе һәм район Башкарма комитеты арасында төзелгән үзара хезмәттәшлек турында килешү нигезендә гамәлгә ашырыла. КФҮ эше «бер тәрәзә» принцибы буенча төзелә, бу дәүләт һәм муниципаль органнар хезмәткәренең хезмәт алучы белән контактларын чикли диярлек.

Сатып алу процедураларының нәтижәлеләгән арттыру өчен кече күләмне сатып алу «Биржа мәйданчыгы» ресурсы аша гамәлгә ашырыла. Кече күләмле сатып алуларны минимальләштерү буенча эшләр дәвам итә. Сатып алу процедураларының санын киметү, бюджет акчаларын күбрәк экономияләү, шулай ук хезмәт чыгымнарын киметү максатыннан үзәкләштерелгән торглар үткәрелә. Сатып алуларны үзәкләштерү кысаларында район башкарма комитеты һәм Татарстан Республикасының Сатып алулар буенча Дәүләт комитеты арасында орг. техника, компьютер техникасы, транспорт чаралары, мебель белән тәэмин итүгә килешү имзalandы.

Коррупцион рискларны киметү өчен заказ бирүче тарафыннан сатып алулар өлкәсендә хокук мөнәсәбәтләрен жайга салучы һәм аларның үтөлешен контрольдә тоту буенча хокукий актлар кабул ителде.

Финанс югалтулар куркынычын киметү өчен – (заказчы һәм башкаручы тарафыннан сатып алына торган продукциягә бәяләрне базар дәрәжәсе белән чагыштырганда ясалма арттыру) сатып алуларга, эшләргә, хезмәт күрсәтүләргә бәяләр мониторингы башкарылды. Заказчылар бәяләр соратып алуны электрон кибет программасы аша жибәрә, анализ үткәрә, аннары башлангыч максималь контракт бәясен формалаштыра.

Хужалык итүче субъектларның киң даирәсе сатуларда катнашу мөмкинлекләрен киңәйтү, шулай ук муниципаль сатып алулар системасының ачыклыгын һәм үтә күренмәлелеген арттыру өчен районның барлык заказчылары да сатып алуларның план-графикларын Россия Федерациясе сайтында урнаштыралар (www.zakupki.gov.ru).

Сатуларны үткөрү ысуллары буенча электрон аукционнар – сатып алуның иң кирәкле ысулы булып санала. 2021 елда конкурент процедураларның 95% электрон аукцион аша үткәрелде.

44–ФЗ таләпләренә туры китереп, товарларның билгеле бер өлеше, ягъни еллык сатып алулар күләменә 15%ы кече эшмәкәрлек субъектларыннан сатып алынырга тиеш.

Муниципаль ихтыяжларны тәэмин итү сыйфатын күтәрү, коррупциягә һәм муниципаль ихтыяжларны тәэмин итү өлкәсендә башка явызларча куллануга юл куймау максатыннан, кече күләмле сатып алуларны минимальләштерү тенденциясе саклана. Муниципаль ихтыяжлар өчен товарлар (эшләр, хезмәт күрсәтүләр) сатып алу күбесенчә конкурентлы ысуллар белән башкарыла, кече күләмле сатып алулар (600 мең сумга кадәр) <http://bp.zakazrf.ru> сайттагы биржа мәйданчыгында урнаштырыла.

Контрактларны үтәү процессы контрольдә тотыла.

ФИНАНС КОНТРОЛЕ НӘТИЖӘЛӘРЕ

2021 ел эчендә районның Контроль-хисап палатасы тарафыннан 77 учреждениедә һәм оешмада 65 контроль-ревизия чарасы үткәрелде, шуларның:

– план буенча – 70 учреждениедә 58 тикшерү уздырылды;

– планнан тыш (Өлмәт шәһәре хокук саклау органнары таләбе буенча, ӘМР башлыгы тәкъдиме буенча) – 7 учреждениенә һәм оешма кергән 7 тикшерү үткәрелде.

Үткәрелгән тикшерү чаралары нәтижәләре буенча гомуми суммасы 426 617,6 мең сумлык 179 хокук бозу очрагы ачыкланды, шулардан:

бюджетларны формалаштырганда һәм үтәгәндә хокук бозулар- 91309,7 мең сумлык;

– дөүләт (муниципаль) милкеннән файдаланганда хокук бозулар – 13355,1 мең сумлык;

– бухгалтерлык (финанс) исәп-хисапларын төзү һәм тапшыруны бозу – 286448,7 мең сумлык;

– бюджет акчаларын максатсыз файдалану- 1730,5 мең сумлык;

– муниципаль сатып алуларны гамәлгә ашырганда 10814,7 мең сумлык хокук бозулар.

– башка хокук бозулар- 22958,9 мең сумлык.

Моннан тыш, бюджет акчаларыннан нәтижәсез файдалану буенча 53623,37 мең сумлык очрак ачыкланды.

Гомүми суммасы 405830,7 мең сумлык финанс бозу очраклары бетерелде, шул исәптән 1068,4 мең сум бюджетларга кире кайтарылды.

13 факт буенча 5 вазыйфаи зат штраф рәвешендә административ жаваплылыкка тартылды, район бюджетына 70 мең сум кертелде.

Тикшерү нәтижеләре буенча тикшерелгән оешмалар житәкчеләренә 12 күрсәтмә һәм 1 таләп жиберелде. Ачыкланган житешсезлекләренә бетерү буенча күрелгән чаралар турында 13 муниципаль учреждениенә документларын раслый торган мәгълүмат бирелде. Тикшерү чаралары нәтижеләре буенча хисаплар, тикшерүләр материаллары, ӘМР башлыгына һәм Башкарма комитет житәкчесенә жиберелде.

Әлмәт шәһәре прокуратурасының Контроль-хисап палатасы белән хезмәттәшлек итү тәртибе турындагы килешү нигезендә, 17 тикшерү акты прокуратурага жиберелде. Тикшерү нәтижеләре буенча муниципаль учреждениеләр һәм предприятиеләренә 29 вазыйфаи заты дисциплинар жаваплылыкка тартылды.

Эксперт-аналитика эшчәнлегенә кысаларында 262 чара үткөрелде, шул исәптән: район жирлекләре бюджеты турындагы карарлар проектларына 153 бәяләмә; район, шәһәр һәм авыл жирлекләренә чыгым йөкләмәләренә кагылышлы норматив-хокукый актлар проектларына 62 бәяләмә; муниципаль программалар проектларына 45 бәяләмә һәм муниципаль программаларга үзгәрешләр керту; 2 Әлмәт муниципаль районы территориясендә муниципаль жир контролен көчәйтүгә һәм 2019-2020 елларда һәм 2021 елның узган чорында Татарстан Республикасы территориясендә индустриаль (сәнәгать) парклар һәм сәнәгать мәйданчыклары булдыруга һәм үстерүгә юнәлдерелгән дәүләт ярдәме чараларын гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча аналитик мәгълүмат.

Контроль һәм экспертиза-аналитик чаралар нәтижеләре буенча район Контроль-хисап палатасы тарафыннан район Башлыгы, район жирлекләре башлыкларына, Башкарма комитет житәкчесенә 97 тәкъдим (рекомендацияләр) жиберелде, районның вәкиллекләре һәм башкарма органнары тарафыннан район Контроль-хисап палатасының тәкъдимнәрен һәм искәрмәләрен исәпкә алып кабул ителде.

Тикшерү чаралары нәтижеләре буенча район финанс-бюджет палатасының контроль-ревизия бүлегенә тарафыннан 26 тикшерү үткөрелде, шуларның 23е – план буенча, 3се – планнан тыш.

2019-2021 еллар чорында жирле бюджет үтөлеше барышында бюджет бозуларын булдырмау, исәп һәм хисаплылык, эчке финанс контролен алып бару, шулай ук беренчел хәрби исәпкә алуны гамәлгә ашыру өчен Россия Федерациясе субъекты федераль бюджетыннан жирле үзидарә органнарына бирелгән субвенцияләрдән максатчан файдалануны тәмин итү максатларында финанс-хужалык эшчәнлеген тикшерү уздырылды.

Тикшерү чаралары нәтижеләре буенча 8307,6 мең сумлык 89 хокук бозу очрагы ачыкланды, шул исәптән:

- жирле бюджет акчаларыннан нәтижәсез файдалану – гомүми суммасы 4992,7 мең сум;
- муниципаль милеккә нәтижәсез файдалану- 2152,4 мең сум;
- муниципаль милек белән идарә итү һәм эш итү өлкәсендә хокук бозу – 15401,5 мең сум;
- бухгалтерлык (финанс) хисабын төзү һәм тапшыру буенча бухгалтерлык исәбен алып баруны бозу – гомүми суммасы 28928,7 мең сум;
- муниципаль сатып алуларны гамәлгә ашырганда хокук бозу – 30832,3 мең сум.

Үткөрелгән тикшерү чаралары нәтижеләре буенча тикшерелүче учреждениеләр адресына 8 күрсәтмә, 26 тикшерү акты, гаепле затларны дисциплинар җаваплылыкка тарту белән, ачыкланган бозуларны бетерү турында 26 акт җибәрелде.

Тикшерү актлары Әлмәт шәһәре прокуратурасына Әлмәт шәһәре прокуратурасы һәм районның финанс-бюджет палатасы (Эчке муниципаль финанс контроле органы) белән төзелгән килешү кысаларында җибәрелде.

Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы һәм Әлмәт муниципаль районының Финанс-бюджет палатасы арасында үзара хезмәттәшлек турында төзелгән килешү кысаларында уртак тикшерүләр үткөрелде, нәтижеләр буенча 2 күрсәтмә бирелде.

Бюджет законнары үтәлешен һәм 2019-2021 еллар чорына бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган башка норматив актларның үтәлешен тикшерү үткөрелде, тикшерү нәтижеләре буенча Әлмәт шәһәре прокуратурасына җибәрелде.

Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы һәм Әлмәт муниципаль районының Финанс-бюджет палатасы арасында үзара хезмәттәшлек турында төзелгән килешү кысаларында шулай ук контрактлар (шартнамәләр) буенча уртак тикшерүләр уздырылды. Контракт шартларын бозу буенча 3563,5 мең сумлык 5 гариза язылды.

2021 елда хокук саклау һәм контроль-күзәтчелек органнары тарафыннан чыгарылган 69 акт керде, шуларның 5се - Әлмәт муниципаль районы авыл Башкарма комитетының вазыйфаи затларына; 1се – Әлмәт муниципаль районы Башкарма комитетының вазыйфаи затына; 63е – мөгариф системасының муниципаль бюджет мөгариф һәм мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләре һәм хезмәткәрләре һәм юридик затларга карата.

Тәкъдим ителгән актларга анализ күрсәткәнчә, район җирле үзидарә органнары тарафыннан кертелә торган тәкъдимнәр, күрсәтмәләр һәм таләпләр үтәлә.

Барлығы 30 вазыйфаи зат административ җаваплылыкка тартылган – штрафлар суммасы 210300 сум һәм 42 юридик зат – штрафлар суммасы 564500 сум төшкил итә.

ХАЛЫКНЫҢ КУРКЫНЫЧСЫЗЛЫГЫ

100 мең кешегә җинаятьчелек дәрәжәсе күрсәткәче 1023 җинаять төшкил итте (2020 ел күрсәткәче – 947), ул Яшел Үзән (1504), Бөгелмә (1303), Азнакай (1264), Алабуга (1157), Чистай (1130), Лениногорск (1032), шулай ук республика буенча тулаем күрсәткәчтән (1334) түбәнрәк.

2021 ел нәтижеләре буенча Әлмәт муниципаль районында оператив хәл теркәлгән җинаятьләрнең артуы белән характерлана (7,6% ка, 1979 дан 2130 га кадәр). Шул ук вакытта Россия Эчке эшләр министрлыгының Әлмәт районы буенча бүлеге хезмәткәрләре тарафыннан үткөрелгән оператив-эзләү чаралары нәтижәсендә теркәлгән барлык кеше үтерү (8), сәламәтлеккә авыр зыян китерү (12), җенси кагылгысызлыкка каршы җинаять (24), һөжүм (4), талау (25), фатирларда урлау (9) һәм АМТ урлау (12) ачыкланды. 45 җинаять ачылган, шуларның 14 е – авыр һәм аеруча авыр категорияле.

Узган ел бүлек хезмәткәрләре тарафыннан ачылган 1104 җинаять буенча судка җибәрелгән (АППГ – 1112), аларның 239ы авыр һәм аеруча авыр җинаятьләр категориясенә керә (АППГ – 248). Җинаять җаваплылыгына 964 кеше (АППГ – 871), шул исәптән 290 элек хөкем ителгән граждән (АППГ – 282), 121 хатын-кыз (АППГ – 115), 683 граждән, даими керем чыганагы булмаган (АППГ –

594), 2 эшсез (АППГ – 0), 17 чит ил гражданы (АППГ – 16), 26 балигъ булмаган (АППГ-18) тартылды.

Профилактик чаралар үткөрүгө карамастан, элеккечө дистанцион урлаулар саны арта: мошонниклык - 30% ка (277дөн 360ка), банк счетыннан урлаулар – 27,9% ка (208дөн 266 га кадэр). Шуңа бэйле рөвештө полиция хезмэткэрлөре элеге жинаятьлөрне ачуга һәм аларны кылган затларны тоткарлауга, шул исәптән РФ башка төбөклөрөнө чыгып, зур игътибар бирделәр. Нәтижәдә, 84 кеше (АППГ – 25) жинаять жаваплылыгына тартылды. Шул ук вакытта профилактик эш алып бару, беренче чиратта массакуләм мөгълүмат чараларында, бүгенге көндө элеге жинаятьлөрне кисәтү буенча бердәнбер чара булып тора.

Сәүдә объектларында кылынган урлауның оператив торышын катлауландыра. Узган елда гына да кибетлөрдән 194 урлау (АППГ – 96) һәм 3393 вак урлашу (АППГ – 2009) кылды. Алар, нигездә, саклау булмаган азык-төлек кибетлөрендә башкарылган, милекчеләр үз милкенең сакланышы буенча чаралар күрми, КТС булу белән генә канәгать, вак кибетлөрдә хәтта алар да юк.

Наркотик чараларның законсыз әйләнешенә каршы көрәш буенча әһәмиятле нәтижәлөргә ирешелде. 147 наркожинаять ачыкланды, аларның 20се – сату һәм 122се – наркотик матдөләр саклау белән бэйле. 2 наркопритон юк ителде, наркотиклы үсемлеклөрне үстерү буенча шәһәрәбездә яшәүче 2 кешенең эшчәнлегә туктатылды. Безнең район территориясендә наркотик матдөләр тараткан өчен 3 оешкан төркем һәм 1 жинаятьчел берләшмә вәкиллөре жинаять жаваплылыгына тартылды. 298 административ хокук бозу очрагы, шулай ук наркоманиядән дөвалау, медицина һәм социаль реабилитацияләүдән дөвалау буенча йөкләмөлөрне үтәмәүнең 93 очрагы ачыкланды. Шул ук вакытта халыкны наркотиклаштыру темпларын киметү өчен, жәмәгатьчелеккә каршы яшәү рөвеше алып баручы наркотик һәм наркопритоннар тотучыларны ачыклау буенча полиция хезмэткэрлөре белән гражданның үзара хезмәттәшлеген тиешле дәрәжәдә тәэмин итөргә кирәк. Гражданныр битараф калмаска һәм полиция хезмэткэрлөрөнә мондый фактлар турында хәбәр итөргә тиеш. Бары тик уяу гражданныр ярдәме белән генә шәһәрдә тәртип урнаштырып була.

Торак секторда эшлөү барышында полиция участок уполномоченныйлары һәм ПДН инспекторлары төрле категориялөр буенча 1893 кешене ачыклап учетка куйган, элек хөкем ителгәннөр тарафыннан кылынган (–6,2%, 385тән 361 гә кадәр) һәм балигъ булмаганныр (–4,5%, 22 дән 21 гә кадәр) жинаятьлөрнең кимүен билгеләп үтөргә кирәк. Шул ук вакытта үсмерлөрнең наркотик чараларның законсыз әйләнешенә катнаш булуы да борчый. Узган ел 4 балигъ булмаган бала тоткарланган, аларның 2се жинаять жаваплылыгына тартылган (берсе наркотиклар саткан өчен). Шуның белән бэйле рөвештә, наркотик матдөлөрне медицинага карамаган куллануга юл куйган затларны алдан ачыклау максатыннан, укучылар һәм студентларга профилактик медицина тикшерүлөрөн үткөрүне дөвам итөргә, шулай ук аларны кулланыуның зыяны һәм законсыз әйләнеш өчен жаваплылык турында лекциялөр уздыруны дөвам итөргә кирәк.

Балигъ булмаганнырны жинаять кылуга жөлөп иткән өчен – 3 кеше, тәрбия вазифаларын үтәмәгән өчен – 4 ата-ана жинаять жаваплылыгына тартылды. Балигъ булмаганнырға хөмер саткан өчен административ жаваплылыкка шөһәр һәм район сәүдә нокталарының 11 сатучысы тартылды, 5сенә карата жинаять эшлөре кузгатылды, аларның барысы да судка жиберелде.

Алкоголь базарын декриминальләштерү максатыннан, сәүдә объектларына, склад бүлмөлөрөнә, автотранспортка 1300 тикшерү үткөрелде. Алкогольнең законсыз әйләнеше өлкәсендә 6 жинаять эше кузгатылды, бу өлкәдә 52 административ беркетмә төзелде. 2 тоннага якын (1723,83 литр) алкогольле һәм спиртлы сыекча хужасыннан алынды.

«Исерек» җинаятьчелекне кисәтү максатыннан урамнарда исерек хәлдә булган затларны бетерү буенча эш алып барылды. Узган чорда полиция хезмәткәрләре тарафыннан «Визит» детоксикация медицина үзәгенә закон белән тыелган урыннарда алкогольле продукция кулланган өчен 3358 кеше китерелде, 384 административ беркетмә төзелде, җәмәгать урыннарында исерек хәлдә күренгән өчен – 2909.

Полиция хезмәткәрләре тарафыннан җинаятьләргә кисәтү һәм булдырмау өчен 492 комплекслы һәм оператив-профилактик чара үткәрелде, шул исәптән урамнарда һәм җәмәгать урыннарында, 96да ДНД эгъзалары катнашты. Нәтижәдә, җәмәгать урыннарында (–1,7%, 534 тән 525 кә кадәр) һәм урамнарда кылынган (–25,8%, 302 дән 224 кә кадәр) җинаятьләр саны кимеде. РФ административ хокук бозулар кодексында каралган 14814 хокук бозу очрагы ачыкланды, жирле бюджетка 767 мең сумлык административ штраф түләтелде.

Миграция хәлен контрольдә тоту буенча эш дәвам итте. Коронавирус инфекциясе таралуга бәйле чараларның кимүе сәбәпле, миграция агымы күләме 40,2% ка артты. Узган елда 8254 чит ил гражданы һәм гражданлыгы булмаган зат миграция исәбенә куелды (АППГ – 5887). Миграция законнарын бозуларны ачыклау буенча 168 чара үткәрелде. Чит ил гражданнын ялган рәвештә миграция исәбенә ялган кую факты буенча 6 җинаять эшләре кузгатылды, чит ил гражданнын һәм гражданлыгы булмаган затларны хезмәт эшчәнлегенә законсыз рәвештә җәлеп иткән өчен 61 административ беркетмә төзелде. Россия Федерациясендә булу режимын бозуның 265 очрагы ачыкланды, 8 чит ил гражданына карата аларны Россия Федерациясеннән чыгару турында административ суд карарлары чыгарылды. Чит ил гражданнына Россия Федерациясенә керү юлын ябу турында 15 күрсәтмә кабул ителде.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Татарстан Республикасында яңа коронавирус инфекциясе таралуны булдырмау чаралары турында» 2020 елның 19 мартындагы 208 номерлы карары белән гамәлгә кертелгән чикләү чараларының үтәлешен тикшереп торучу чаралары дәвам итте. Көн саен полиция хезмәткәрләре тарафыннан җәмәгать транспортында һәм сәүдә объектларында санитар кагыйдәләргә үтәү буенча тикшерүләр үткәрелә. Узган чорда санитар-эпидемиологик кагыйдәләргә бозган өчен гражданнын һәм оешмаларга карата 8011 беркетмә төзелде (АППГ – 6395). Беркетмәләргә күпчелегә кибетләрдә һәм башка сәүдә нокталарында (4536) санитар кагыйдәләргә үтәмәгән өчен төзелгән. Вазыйфаи затларга һәм шәхси эшмәкәрләргә карата РФ КоАПның 20.6 ст. буенча 323 беркетмә төзелде, шуларның 35е буенча административ штраф билгеләнде, 271е буенча – кисәтү чыгарылды.

Юл хәрәкәте иминлеген арттыру буенча муниципаль программа чараларын тормышка ашыру тәэмин ителде. «Юл хәрәкәте иминлеген арттыру» федераль максатчан программасының юл-транспорт һәлакәтләрендә һәлак булучылар саны буенча күрсәткеч артмаган (фаразланган күрсәткеч-16). Юл транспорт хәрәкәтендә 15 кеше һәлак булды (2020 ел – 21), шул исәптән 16 яшькә кадәргә 2 бала (2020 ел – 1). Шул ук вакытта, узган ел нәтижеләре буенча юл-транспорт һәлакәтләренең гомуми саны 7 фактка (142 дән 149), зыян күргән затлар саны 20гә (172 дән 192 гә кадәр) артты.

Юл-транспорт һәлакәтләргә кисәтү максатыннан 45 оператив-профилактик чара үткәрелде, 55671 юл хәрәкәте кагыйдәләргә бозу очрагы, шул исәптән 658 исерек хәлдә идарә итү очрагы кисәтелде. Исерек хәлдә транспорт белән кабат идарә иткән өчен 65 машина йөртүче җинаять җаваплылыгына тартылды. Әлмәт районы урам-юл челтәренә авария-куркыныч участокларында тизлек режимын

бозучыларны автомат рәвештә фотофиксацияләү буенча күчмә приборлар куелды, алар 259396 юл хәрәкәте кагыйдәләрен бозу очрагын теркәгән.

Аварияләрне кисәтү һәм юл-транспорт һәлакәтләрендә һәлак булучылар белән киметүгә юнәлдерелгән чараларны тормышка ашыруга 2021 елда «Юл хәрәкәте иминлеген арттыру» муниципаль максатчан программасы буенча республика бюджеты һәм бюджеттан тыш чыганаclar хисабына 79 млн сумнан артык акча жибәрелдә:

- 7 светофор объекты төзелдә: Радищев – Лермонтов урамнары киселешендә, Совет урамы («Карат» кибете каршында), Ленин урамы (Гадел хөкем йорты каршында), Гафиятуллин урамы (26 нчы мәктәп), Тукай проспекты белән Лермонтов урамы киселешендә, Герцен урамы буенча («Огонек» кибете каршында), Бигәш урамы буенча («Радиоприбор» заводы каршында);

- «Өй-мәктәп» балалар маршрутлары буенча 7 жәяүлеләр кичүендә 32 данә «Жәяүлеләр кичүе» билгеләре куелды;

- 21 жәяүлеләр кичүендә һәм 93 данә «Ясалма тигезсезлек» билгеләре төзекләндерелдә;

- Ленин-Тукай киселешендә 6 данәдән торган «Жәяүле кичүе»; 6 данәдән торган юл билгеләре; 6 данә «Туры һәм уңга» һәм «Хәрәкәт юнәлеше» билгеләре, 8 данә транспорт светофорлары урнаштырылды;

- Бигәш урамы, 123 йорт, Тынычлык урамы, 3 йорт, Нефтьчеләр урамы (музыка көллияте каршында), Ленин урамы («Нефтьче» мәдәният йорты каршында) буенча өстәмә яктылык диодлы яктырткыч белән 4 жәяүлеләр юлы төзекләндерелдә.

- тәүлекнең караңгы вакытында күренмәүгә бәйле юл-транспорт һәлакәтләрен кисәтү максатыннан Радищев урамы (Ленин урамыннан алып Лермонтовка кадәр), Нариманов урамы, 135 йорт, Төзүчеләр проспекты буенча, 63 йорт, Урсала микрорайондагы балалар бакчасына керү юлында урам утлары челтәре төзелдә.

2022 елга юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итү өлкәсендә төп бурычлар:

- искергән юл билгеләрен алыштыру;

- альтернатив технологияләр (кайнар пластик, полимер тасма) буенча юл тамгасы төшерү буенча эш күләмнәрен арттыру;

- бер юнәлештә ике һәм аннан да күбрәк хәрәкәт полосасы булган юлларның йөрү өлешендә «Жәяүле кичүе» юл билгеләрен этаплап урнаштыру;

- светофор объектлары төзелеше арттыру;

- аеруча куркыныч юл участокларында жәяүлеләр өчен коймалар урнаштыру;

- урам яктырту челтәрләрен төзү.

ГРАЖДАННАР ОБОРОНАСЫ ҺӘМ ГАДӘТТӘН ТЫШ ХӘЛЛӘРНЕ КИСӘТҮ

2022 елның 1 январенә районда 1 гадәттән тыш хәл теркәлгән һәм (узган елның шул ук чорында гадәттән тыш хәлләр булмаган). 2021 елның 9 маенда 12.54 сәгатәтә Кәләй авылы тирәсендә Ермак тибындагы «РА 2994 Гольф» жиңел моторлы самолет утырды, нәтижәдә, 2 кеше һәлак булды.

2021 елда 515 янгын булды, бу узган елгыдан 75 очракка артык. (2020 – 440, 2019 – 450, 2018 – 166, 2017 – 159).

Янгыннар нигездә:

- житештерү, склад бүлмәләрендә, сервис хезмәте күрсәтү биналарында, авыл хужалыгы жиңрләрен ачык саклау урыннарында – 1 тапкыр;

- административ учреждениеләрдә, сәүдә биналарында – 3 тапкыр;

- эксплуатацияләnmәгән биналарда – 16 тапкыр;

шәхси торак йортларда – 31 тапкыр;
 күпфатирлы торак йортларда – 32 тапкыр;
 өйләрдә – 36 тапкыр;
 ишегалды корылмаларында (мунча, гараж, сарай) – 83 тапкыр;
 үләннәр, чүп-чар – 259 тапкыр.

2021 елның язгы-жәйге чорында район территориясендә урман фонды жирләрәндә 10 урман янгыны күзәтелде (2010 елдан 2020 елга кадәр урман янгынарны теркәлмәгән). Иң зур янгыны очраклары 2021 елның 20 августында «Әлмәт урманчылыгы»ның Кама-Исмәгыйль участок урманчылыгының 40,8 га мәйданда һәм 2021 елның 18 августында «Әлмәт урманчылыгы»ның Миңлебай участок урманчылыгының 11,4 га мәйданда теркәлде.

2021 елда янгынарда 19 кеше һәлак булды, күрсәткеч 8 кешегә артты (2020 – 11, 2019 – 8, 2018 – 6, 2017 – 6).

Әлмәттә 2021 елда кешеләр үлеменә бәйле 5 очрак теркәлде: Колшәрип, Тихоновка, Иске Михайловка, Урсалабаш, Добромыш, Кәләй ст., Васильевка, Тайсуган, Түбән Мактама торак пунктларында.

Ел дәвамында янгынарда кешеләрнең 4 төркемле үлү очрагы булды: Колшәрип авылында 2021 елның 3 мартында (3 кеше); Әлмәт шәһәрәндә – 2021 елның 29 апрелдә (2 кеше); Добромыш авылында – 2021 елның 30 июнәндә (2 кеше); Кәләй станциясендә – 2021 елның 12 сентябрәндә (2 кеше).

Янгынарда 7 кеше жәрәхәтләнде, узган елның шул ук чорында – 11 кеше иде.

Шәхси состав һәм гражданныр булышлыгы белән янгыны вакытында 55 кеше коткарылды, узган елның шул ук чорында күрсәткеч – 47 кеше.

Әлмәт муниципаль районының су объектларында 2021 елда 2 кеше һәлак булды (шул исәптән 1 бала), махсус жиһазландырылмаган урында (Березовка авылы һәм Габдрахман авылы буасы). Узган елның шул ук чорында су объектларында 4 һәлакәт теркәлгән (1 кеше коткарылган, 3 кеше һәлак булган).

«Экстремаль хәлләрдә кешеләрне коткарган өчен Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының премияләрен билгеләү турында» 2018 елның 13 февраләндәге 81 номерлы карары нигезәндә, 2021 ел йомгаллары буенча Әлмәт муниципаль районының янгыны вакытында батырлык һәм фидакарылек күрсәткән, янгыны сүндерү-коткару бүлекчәләре килгәнчә кешеләрне коткарган 2 нче гражданына 50000 сум күләмәндә аччалата премияләр бирү турында карар кабул ителде.

Шулай итеп, янгыны сүндерү хезмәте башлыгы урынбасары – Россия Гражданныр оборонасы эшләре, гадәттән тыш хәлләр һәм бәла-каза нәтижәләрен бетерү министрлыгының Татарстан Республикасы буенча Баш идарәсе федераль хезмәтенәң 11 янгыны-коткару отрядының дежур сменасы башлыгы Леонтьев Денис Андреевич Россия Гадәттән тыш хәлләр министрлыгының «Иң яхшы каравыл башлыгы» исеменә бөтенроссия смотр-конкурсында 3 урынга лаек булды. Россия Гражданныр оборонасы эшләре, гадәттән тыш хәлләр һәм бәла-каза нәтижәләрен бетерү министрлыгының Татарстан Республикасы буенча Баш идарәсенәң янгыны сүндерү-коткару бүлегенәң 65 янгыны сүндерү-коткару бүлегә өлкән сержанты Кожеманов Владимир Ильич Россия Гадәттән тыш хәлләр министрлыгының «Иң яхшы янгыны сүндерүчә» исеменә бөтенроссия смотр-конкурсында 1 урын яулады.

2021 елда янгыны куркынычсызлыгы, гражданныр оборонасы, халыкны һәм территорияләренә гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендә бүлек хезмәткәрләре тарафыннан 181 планлы тикшерү (2020 елда – 70 тикшерү), 219 планнан тыш тикшерү (2020 елда – 64 тикшерү) үткәрелде.

2021 елда үткөрелгән күзәтчелек чаралары нәтижәләре буенча 176 күрсәтмә бирелде, бетерү буенча 901 чара тәкъдим ителде.

Гамәлдәге законнар тарафыннан бирелгән административ хокук бозулар кысаларында контроль чараларын гамәлгә ашырганда, вазыйфаи затлар 2021 елда 262 беркетмә төзеде, мәжбүри таләпләрне бозуга юл куймау турында 33 кисәтү бирелде.

2021 елда барлығы 1367 йортта 3326 автоном янгын хәбәр итүчесе урнаштырылды.

НӘТИЖӘ

2021 елга йомгак ясап, шуны билгеләп үтәбез: хакимият органнары, депутатлар корпусы, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар, бизнес жәмәгәтчеләге һәм ижтимагый оешма вәкилләренә уртак эшчәнлегә төп бурычны хәл итүгә – Әлмәт муниципаль берәмлеген иң яхшы район итүгә юнәлгән. Безнең бердәмлек һәм уңышка омтылыш барлык кыенлыкларны да жиңәргә мөмкинлек бирә.

Шәһәр һәм районның мөһим мәсьәләләрен хәл итүдә ярдәм күрсәткәннәре өчен Татарстан Республикасы Президенты Рөстәм Нургали улы Миңнехановка, Татарстан Республикасы Дәүләт Советы рәисе Фәрит Хәйрулла улы Мөхәммәтшинга, Татарстан Республикасы Хөкүмәтенә, «Татнефть» компаниясе генераль директоры Наил Әлфәт улы Магановка ихлас рәхмәтебезне житкәрәбез.

Чагыштырмача катлаулы елда конструктив хезмәттәшлек һәм бергәләп башкарылган эш өчен район халкына да олы рәхмәтебезне белдерәбез. Без, ирешелгәннәрдә тукталмыйча, алга таба да камилләшеп, кешеләрнең тормыш сыйфатын даими күтәрәп, алга барабыз.

Россия халыкларының мәдәни мирасы елы кысаларында өстенлекле бурычларның берсе - халык сәнгәтен популярлаштыру, мәдәни традицияләрен, тарих һәйкәлләрен, этнокультура күптөрлелеген, барлык халыкларның һәм этник жәмгыятьләренә үзенчәлеген саклау, гаилә институтларын, кыйммәтләрен ныгыту.

Татарстан Республикасы Президенты Указы белән 2022 ел Татарстан Республикасында Цифрлаштыру елы дип игълан ителде. Әлеге юнәлеш безгә киләчәктә комплекслы платформа карарларын эшләү буенча зур эш башкару бурычын куя. Масштаблы цифрлы трансформация һәр кешегә, гаиләгә, һөнәргә, оешма һәм предприятиегә, икътисадның һәм социаль өлкәнең барлык тармакларына кагыла. Цифрлаштыру елы искелектән баш тартырга һәм үзгәрергә, яңаны үзләштерергә житди чакыру.

Без, һәр кеше, тормышның барлык өлкәләрендә уңай үзгәрешләр күрсен өчен, уртак көч белән билгеләнгән планнарны тормышка ашыра, алдыбызга куелган бурычларны хәл итә алабыз.

Шәһәр Башлыгы

Т.Д. Нагуманов